

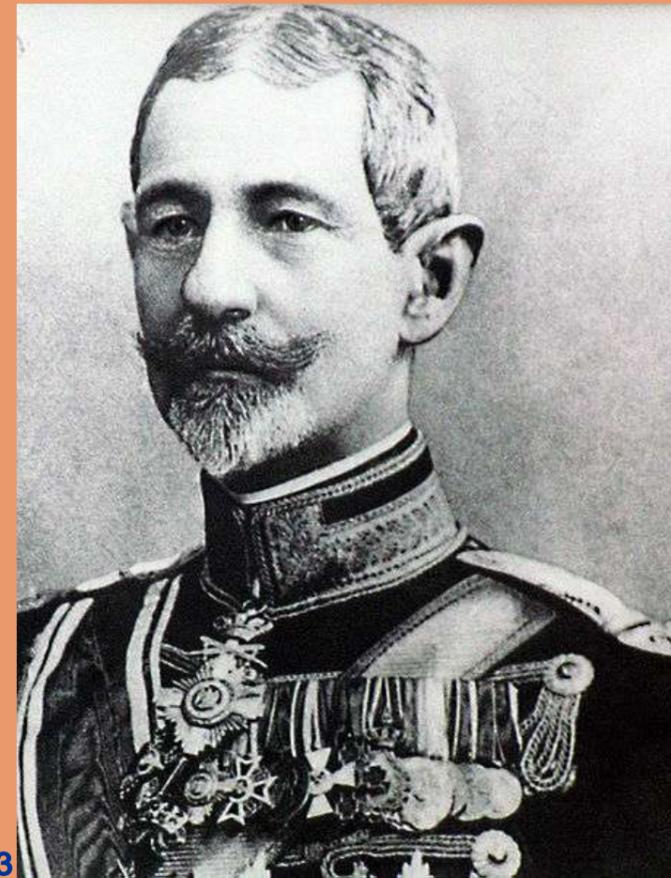
REVISTA DE ȘTIINȚE MILITARE ANUL XIII, 2013 NR. 3 (32)

ISSN ONLINE 2457-9904

Revista de Științe Militare

Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România

Nr. 3 (32)
Anul XIII, 2013

Revista
de
Științe Militare

*Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România*

ISSN ONLINE 2457-9904

Nr. 3 (32)
Anul XIII, 2013

CUPRINS

TRANSFORMAREA SECURITĂȚII ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ	5
<i>General de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA</i>	
COOPETITION (CO-OPETITION) ÎN ACTIVITATEA DE INFORMAȚII PENTRU SECURITATE	12
<i>General-maior (r) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE</i> <i>Dr. Nicușor MOLDOVAN</i>	
SECURITATE ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ ÎN CONTEXTUL RISCURILOR ȘI AMENINȚĂRILOR INFRASTRUCTURILOR CRITICE DIN DELTA DUNĂRII	30
<i>Contraamiral de flotilă (r) prof. univ. dr. Marius HANGANU</i>	
UN VEAC DE LA PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC – 1913-2013	48
<i>General de brigadă (r) prof. univ. dr. Florian TUCĂ</i> <i>Colonel (r) prof. univ. dr. Eugen SITEANU</i>	
EFECTE ALE GLOBALIZĂRII ECONOMICE ASUPRA SECURITĂȚII INDIVIDULUI	60
<i>Dr. Mirela ATANASIU</i>	

COPIII RĂZBOIULUI	67
<i>Căpitan Victoria CHIRILOIU</i>	
INTERCONDIȚIONAREA RELAȚIEI DINTRE SECURITATE ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ	86
<i>Dr. Mihai-Ștefan DINU</i>	
ROLUL NORMELOR DE DREPT ÎN ASIGURAREA SECURITĂȚII ȘI DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN ROMÂNIA	92
<i>Andreea-Georgiana ARSENI</i>	

TRANSFORMAREA SECURITĂȚII ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ

SECURITY TRANSFORMATION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

*General de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA**

Rezumat: *Având ca puncte istorice de reper încetarea Războiului Rece și transformarea NATO ca nevoie de adaptare la realitățile geopolitice ale începutului de secol XXI, acest articol abordează conceptul de securitate în strânsă relație cu cel de dezvoltare durabilă, subliniind în mod necesar relația dintre factorul politico-militar și cel politico-administrativ atât la nivelul unităților administrative, cât și la nivel național, regional și internațional.*

Cuvinte-cheie: *securitate; dezvoltare durabilă; transformare; politico-militar.*

Abstract: *Setting as starting milestones the end of Cold War and NATO transformation following the need to adapt to geopolitical realities of the XXIst century, this paper approaches the security concept in close relation with the sustainable development, emphasizing the necessary relationship between the political and military bodies and political and administrative bodies both at administrative units level and at national, regional and international levels.*

Keywords: *security; sustainable development; transformation; political and military.*

Introducere

Majoritatea studiilor de securitate tind, în cazul în care este analizat actualul mediu de securitate, să folosească ca punct de reper evenimente ale începutului de mileniu, cum ar fi atacurile teroriste din

* Universitatea Națională de Apărare „Carol I”; e-mail: vbuta49@yahoo.com

SUA de la 11 septembrie 2001 sau declanșarea crizei financiar economice din perioada 2008-2010. Suntem de acord că aceste evenimente au schimbat nu numai mediul de securitate la nivel internațional, ci au condus și la transformări profunde în ceea ce privește conceptul de securitate și abordarea acestuia atât de către principalii actori de pe scena internațională, adică statele, cât și de către principalele organizații internaționale, precum ONU, NATO sau UE.

În opinia noastră, însă, principalul reper care marchează începutul celor mai profunde transformări privind securitatea este perioada încheierii Războiului Rece, perioadă în care grila de putere a scenei internaționale s-a modificat, trecându-se de la bipolaritatea susținută de cele două mari puteri angrenate în Războiul Rece, SUA și URSS, la unipolaritate, în care grila de putere a fost dominată de superputerea SUA. În deceniile care au urmat acestei perioade, grila internațională de putere a suferit transformări, de la unipolaritate la multipolaritate, ajungându-se în prezent să se discute despre policentrismul¹ scenei internaționale.

Conceptul de securitate umană

O analiză atentă asupra mediului de securitate modern și contemporan ne dezvăluie însă faptul că multitudinea de încercări în scopul asigurării unei stări optime de securitate și stabilitate nu au avut întotdeauna rezultatele dorite. Mare parte a abordărilor privind securitatea s-au orientat spre asigurarea securității teritoriale a statului națiune prin relațiile de putere, în special prin intermediul celor de tip militar. Mutarea accentului, în ultimul deceniu, asupra aspectelor economice relaționate securității a condus la identificarea unor domenii mai puțin cercetate, cum ar fi securitatea energetică, securitatea resurselor în general și a celor ce țin de hrană în special, s-a vorbit din ce în ce mai des despre securitatea alimentară. Toate aceste tendințe nu dezvăluie celui aplecat asupra subiectului decât un singur lucru: o puternică latură „umanistă” în domeniul studiilor de securitate, o știință a securității care are în centrul ei omul, individul. Conceptul de securitate umană este unul dintre conceptele ce aparțin acestui trend, un

¹ Daniel Möckli, *Strategic Trends 2012, Key Developments in Global Affairs*, Center for Security Studies (CSS), Zurich, 2012, pp. 7-12.

concept care combină dezvoltarea economică cu securitatea militară și alte drepturi fundamentale ale omului. Așa cum a fost promovat de către Organizația Națiunilor Unite (ONU), conceptul avea ca efect lipsa sentimentului de teamă și a grijilor privind nevoile fundamentale umane.

Astfel, *Human Development Report*, emis în 1994 în cadrul Programului de Dezvoltare al Națiunilor Unite, este axat în mod special pe conceptul de *securitate umană*, concept care nu mai are legătură atât de directă cu dimensiunea militară a securității, fiind un concept orientat mai degrabă către viața și demnitatea umană decât spre lupta armată². Astfel, securitatea umană avea patru caracteristici esențiale: era universală, componentele sale erau interrelaționate, cel mai potrivit mijloc de asigurare a ei era prin instrumente preventive și, cel mai important, omul era măsura întregii construcții a acestui concept. Ca orice concept relaționat securității, securitatea umană este caracterizat de două elemente cheie: orientarea către viitoarele riscuri și evitarea oricăror perspective care să conducă în viitor la stări de deprivare. Prin urmare, securitatea umană este relaționată conceptului de bunăstare, aceasta constituind, totodată, o unitate de măsură a nivelului securității umane. În termeni concreți, bunăstarea poate fi indicată, la nivel național, de venitul pe cap de locuitor, dar, așa cum se afirmă în raportul menționat anterior, pentru o evaluare cât mai corectă a securității umane este necesar să se aibă în vedere și alți doi factori: sănătatea și educația³.

Având aceste elemente, putem contura o premisă inițială a demersului nostru, și anume că toate domeniile activității umane sunt relaționate celor trei factori notați anterior, și avansăm ipoteza că aceștia pot constitui factori strategici în cadrul securității naționale. Demersul nostru științific va fi orientat însă, cu precădere, asupra factorului economic și importanța sa strategică în cadrul securității naționale, sau mai corect spus asupra locului și rolului său în creionarea oricărei strategii de securitate fie ea națională, europeană sau euroatlantică.

Adițional factorului economic, trebuie să notăm existența unei relații directe dintre *securitatea națională* și *securitatea umană*, ele fiind concepte complementare pe arii de manifestare comune. În aplicabilitatea practică a

² *** Human Development Report, United Nations Development Programme (UNDP), Oxford University Press, New York, 1994, p. 22.

³ *Ibidem*.

ambelor concepte forțele armate, de exemplu, sunt un numitor comun, o garanție pentru atenuarea riscurilor și îndepărtarea amenințărilor atât la nivel individual, cât și la nivel național al securității.

Transformarea viziunii NATO privind securitatea

Perioada încheierii Războiului Rece pe care o propuneam la începutul acestui material ca principalul reper al transformării securității de-a lungul ultimelor trei decenii au condus la ideea adaptării Alianței Nord-Atlantice la provocările noului mediu de securitate. Astfel s-a simțit necesară abordarea securității într-o manieră integrată și holistică, având în vedere că amenințările nou apărute erau mult mai diverse și diferite față de cele caracteristice Războiului Rece, insecuritatea căpătând o dimensiune globală.

Prin urmare, într-o perioadă în care mediul strategic suferea o serie de transformări fără precedent până la acea dată (disoluția URSS, apariția unor noi state fie prin secesiune, fie prin unificare, intensificarea fenomenului terorist) NATO se vedea provocat de un proces de transformare care în timp a presupus:

- extinderea Alianței cu noi membri care împărtășeau valorile comunității nord-atlantice;
- acordarea unei atenții sporite situațiilor ce decurg din art. 4 al Tratatului Nord-Atlantic, care presupune ca NATO să acționeze ca un forum de consultări cu alți actori;
- optimizarea proceselor decizionale și crearea unor mecanisme eficiente pentru a spori gradul de disponibilitate a forțelor;
- aprofundarea cooperării cu statele asiatice și cu cele din regiunea Pacificului, în scopul sprijinirii intereselor colective de securitate ale țărilor membre pentru a putea, atunci când este necesar, să interacționeze în cadrul unor coaliții mai largi.

Transformarea NATO a presupus, de-a lungul timpului, nu doar misiuni în sprijinul direct al membrilor săi, ci și pentru evitarea degradării stării de securitate în diverse regiuni, misiuni nonarticol 5, de tipul peace-building sau peace-keeping, uneori participând, prin misiuni de asistență militară sau training la diferite programe în state aflate în reconstrucție după crize sau conflicte.

În acest domeniu al crizelor și conflictelor, domeniul militar al securității se intersectează cu cel al dezvoltării durabile.

Securitatea și dezvoltarea durabilă

Din punct de vedere structural atât securitatea, cât și dezvoltarea durabilă sunt susținute de o serie de dimensiuni comune.

Trebuie să menționăm că apariția conceptului de *dezvoltare durabilă* a fost posibilă în perioada deja amintită, a încheierii Războiului Rece, fiind menționat pentru prima oară în Raportul Comisiei Brundtland. Raportul a fost emis în cadrul activităților premergătoare Conferinței ONU pentru Mediu și Dezvoltare din anul 1992 de către Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) prezidată de prim-ministrul norvegian de la acea dată Gro Harlem Brundtland⁴. Raportul amintit, intitulat *Our Common Future*, analiza problemele contemporane și sublinia provocările aduse de aspecte precum:

- condițiile de mediu și protecția mediului;
- provocările dezvoltării socio-economice din țările în curs de dezvoltare;
- conexiunea directă dintre mediu și dezvoltarea economică.

Prin alăturarea aspectelor de natură socio-economică cu cele de mediu⁵, documentul amintit a introdus în sfera politicii internaționale și naționale conceptul de *sustainable development* (dezvoltare durabilă). Acest document a constituit, din punct de vedere al studiilor de securitate, conștientizarea dimensiunii de mediu a securității, prin abordarea crizelor de mediu ca amenințări la adresa securității naționale, putând produce, în viziunea președintelui⁶ comisiei, afectarea securității naționale, prin propagarea spre statele dezvoltate a consecințelor instabilității politice și sociale din statele în curs de dezvoltare.

Din punct de vedere conceptual, rolul raportului menționat este major pentru dezvoltarea și aplicarea strategiilor privind dezvoltarea durabilă în

⁴ *** World Commission on Environment and Development, *Our Common Future*, Oxford University Press, 1987, p. xii-xv.

⁵ *Ibidem*, pp. 2-7.

⁶ Steve Lonergan, *Human Security, Environmental Security and Sustainable Development*, în *Environment and Security: discourses and practices*, Lowi & Shaw, 2000, p. 66.

sensul în care a oferit definiția dezvoltării durabile. Astfel, din punctul de vedere al autorilor raportului, pentru ca dezvoltarea să fie durabilă trebuie să răspundă nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitatea viitoarelor generații de a răspunde nevoilor proprii⁷. Este posibil să identificăm în această definiție faptul că se acordă o importanță deosebită nevoilor individului uman, în special nevoilor primare ale populației statelor sărace în ceea ce privește hrana, apa, spațiul de locuit și, nu în ultimul rând, asistența medicală și educația.

Dacă dorim să evidențiem legătura dintre securitate și dezvoltare, durabilă, suntem de părere că dezvoltarea durabilă se suprapune în aspectele sale majore nivelului fundamental al securității, și anume nivelului individual al securității, dacă acceptăm că nivelurile securității pornesc de la cel individual și continuă cu cel al grupului și comunităților locale până la nivelurile național, regional și internațional.

Concluzii

În urma aspectelor analizate putem concluziona că transformarea securității a avut ca unul dintre factorii inițiatori, lansarea conceptului de dezvoltare durabilă în politicile internaționale. Prin intermediul acestora, conceptul a fost adoptat la nivel național de majoritatea statelor, care au emis strategii naționale specifice privind dezvoltarea durabilă.

Din punctul nostru de vedere, având în atenție aspectul economic comun al securității și dezvoltării durabile, credem că în cadrul național și internațional se pot identifica modalități de cooperare astfel încât să se identifice surse de finanțare ale unor proiecte, în special de infrastructură, care prin obiectivele dezvoltării durabile să sporească starea de securitate atât la nivelul comunităților locale, în acord cu strategiile de securitate și dezvoltare durabilă emise de guvernele naționale.

⁷ *** World Commission on Environment and Development, *Our Common Future*, Oxford University Press, 1987, p. 43.

BIBLIOGRAFIE

- *** World Commission on Environment and Development, *Our Common Future*, Oxford University Press, 1987.
- *** Human Development Report, United Nations Development Programme (UNDP), Oxford University Press, New York, 1994.
- Colecția revistei Impact strategic, la <http://cssas.unap.ro/ro/is.htm>
- Daniel Möckli, *Strategic Trends 2012, Key Developments in Global Affairs*, Center for Security Studies (CSS), Zurich, 2012.
- Steve Lonergan, *Human Security, Environmental Security and Sustainable Development*, Environment and Security: discourses and practices, Lowi & Shaw eds., 2000.

COOPETITION (CO-OPETITION) ÎN ACTIVITATEA DE INFORMAȚII PENTRU SECURITATE

COOPETITION (CO-OPETITION) IN INTELLIGENCE ACTIVITY

*General-maior (r) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE**
Dr. Nicușor MOLDOVAN

Rezumat: În activitatea de informații pentru securitate, ca de altfel în toate domeniile, competiția generează competitivitate, care, la rândul ei, determină ca un anumit serviciu de informații să-și însușească o capacitate de a concura cu alte servicii de informații. De cele mai multe ori, această competitivitate conduce, poate paradoxal, la apariția unor relații de cooperare care au ca scop tocmai întărirea unor poziții competitive avantajoase deținute în activitatea de informații pentru securitate.

Coopetition sau co-opetition are înțelesul de concurență prin cooperare sau, altfel spus, îmbină cooperarea și concurența. Coopetition în activitatea de informații pentru securitate apare atunci când instituțiile interacționează cu o congruență parțială de interese. De fapt, ele cooperează pentru a obține rezultate superioare, în condițiile în care fără interacțiune acestea nu s-ar putea obține, dar, în același timp, se luptă pentru a obține un avantaj competitiv în domeniul securității naționale.

Competiția și cooperarea sunt procese specifice activității de informații pentru securitate care se studiază în relație cu performanțele acestora, concomitent cu evidențierea efectelor lor în planul securității naționale.

Cuvinte-cheie: activitate de informații; serviciu de informații; colaborare; competiție; competitivitate; conlucrare; cooperare; coopetition; coordonare.

Abstract: In intelligence activity, like in all fields, competition generates competitiveness, which, in turn, determines that a certain intelligence service to gain the ability to compete with other intelligence services. Most of the time, this competitiveness leads, perhaps paradoxically, to the emergence of some cooperation relations whose

* e-mail: visarionneagoe@yahoo.com; tel.: 0722 380 068

purpose is precisely the strengthening of advantageous competitive positions for intelligence activity.

Coopetition or coo-petition has the meaning of competition through cooperation, or, in other words, it combines cooperation and competition. Coopetition in intelligence activities emerges when institutions interact having partially congruent interests. In fact, they cooperate in order to obtain better results, given that without interaction these results cannot be obtained, but, at the same time, they fight to gain a competitive advantage in the field of national security.

Competition and cooperation are processes that are specific to intelligence activity, which are studied in relation with its performances, emphasizing at the same time their effects at the level of national security.

Keywords: *intelligence activity, intelligence service, collaboration, competition, competitiveness, concurrence, cooperation, coopetition, coordination.*

Motto:

„Co-opetition merge dincolo de vechile reguli ale cooperării și competiției, combinând avantajele acestora.”¹

Introducere

Cooperarea în activitatea de informații pentru securitate se desfășoară în vederea conducerii acțiunilor/operațiilor informativ-operative, în timp și spațiu, pe misiuni (acțiuni) sau, punctual, în funcție de situație. Cooperarea se desfășoară la nivel național și/sau la nivel internațional. Cooperarea la nivel național se desfășoară între instituții (structuri) care urmăresc, împreună, asigurarea securității naționale a statului și care vizează desfășurarea unor acțiuni în comun, în întregime sau pe părți. Cooperarea la nivel internațional, la rândul ei, se desfășoară între instituții (structuri) aliate, partenere sau care vizează îndeplinirea unuia sau mai multor obiective (scopuri) comune (securitatea națională și internațională) și care vizează desfășurarea unor acțiuni în comun, în întregime sau pe părți.

Conceptul de co-opetition a fost extins de către Adam Brandenburger (profesor la Harvard Business School) și Barry Nalebuff (profesor la Școala

¹ Adam M. Brandenburger, Barry J. Nalebuff, *Coopetition*, New York: Currency Doubleday, 1996.

de Management Yale). În cartea lor intitulată *Coopetition*, aceștia afirmă că afacerea este în același timp atât concurență, cât și cooperare.

Coopetition sau co-opetition este un concept relativ nou care are înțelesul de concurență prin cooperare sau, altfel spus, el îmbină cooperarea și concurența. Coopetition în activitatea de informații pentru securitate este o parte competiție și o parte cooperare.

Cooperarea în activitatea de informații pentru securitate

În contextul actual, serviciile de informații trebuie să coopereze mai strâns între ele, ca și cu celelalte servicii naționale de securitate. Aceasta este o problemă în special pentru statele mari, care au mai multe servicii de informații, deși și în cele mici există destui actori cu atribuții legate de acest domeniu și, prin urmare, se impune o cooperare optimă. Și aceasta, deoarece *„culegerea de informații și dezinformarea se vor amplifica în mod constant și vor cunoaște un grad mai mare de libertate de manifestare în noul spațiu politic european.”*²

În afară de aceasta, se pot lua măsuri în sensul ca toate serviciile de informații să aibă acces la aceleași baze de date și documente și să se stabilească relații frecvente între structuri care își desfășoară activitatea în problematici similare. Având în vedere că în ultima perioadă s-a dovedit tot mai necesar ca serviciile de informații să aibă în centrul atenției probleme transnaționale, cu impact major la nivel național (cum ar fi terorismul internațional sau crima organizată), cooperarea cu alte structuri de securitate națională trebuie revalorificată și sporită.

Totodată, anumite instituții ale statului care, de regulă, nu sunt asociate cu aspecte de securitate, ca ministerul de finanțe, al agriculturii, al sănătății etc., cooperează din ce în ce mai mult cu serviciile de informații. În anumite situații, analiza informațiilor obține beneficii de pe urma cunoștințelor și experienței altor instituții statale care, la rândul lor, pot câștiga de pe urma expertizei specifice a serviciilor. Extinderea gamei acțiunilor specifice, punerea în discuție a unor aspecte de importanță majoră și căutarea de noi soluții apte să răspundă cât mai bine atât intereselor

² Coșcodaru, Ioan, Neagoe, Visarion, *Un vis în devenire – Europa unită*, Editura Axioma Edit, București, 2002, p. 37.

naționale legitime, cât și nevoilor de securitate ale comunităților euroatlantice constituie o preocupare permanentă a serviciilor de informații pentru securitate.

Evoluțiile majore survenite pe plan intern și internațional impun cu necesitate o schimbare semnificativă a abordării la nivelul strategiei naționale de securitate. În esență, se poate spune că România a depășit faza tranziției și a intrat în etapa normalității dezvoltării sale democratice, în timp ce relațiile internaționale se structurează tot mai clar pe două coordonate majore reprezentate de expansiunea democrației și contracararea terorismului.

Prin urmare, România va trebui să promoveze o strategie mult mai dinamică, o strategie activă și anticipativă, centrată pe o înțelegere mai profundă a esenței acestor evoluții, a tendințelor globale și a conceptelor de legalitate și legitimitate internațională. Datorită evoluției și amplificării evenimentelor la nivel internațional, se impune o formulare a unei noi strategii de securitate pentru România, o strategie menită să răspundă amenințărilor majore identificate de către toți partenerii strategici ai României, NATO, UE, SUA, Marea Britanie, amenințări pe care le prezintă terorismul internațional structurat, proliferarea armelor de distrugere în masă și a mijloacelor de transport la țintă, precum și regimurile nedemocratice, agresive, care sprijină terorismul și proliferarea, conflictele regionale, mai mult sau mai puțin active, falimentul statelor afectate de proasta guvernare, criminalitatea transfrontalieră și migrația ilegală.

Cooperarea la nivel național. Activitatea serviciilor de informații demonstrează că una dintre cele mai complicate probleme care pot să apară la nivelul acestora este concurența greșit înțeleasă sau rivalitățile dintre instituțiile care desfășoară activități de informații pentru securitate. Având în vedere aceste aspecte, considerăm că se impune elaborarea unor reglementări clare care să stabilească atribuțiile fiecărui serviciu dar, mai ales, modul concret în care se desfășoară cooperarea și colaborarea, principiile și regulile acestora.

În absența cooperării interne, serviciile de informații pentru securitate riscă să nu-și atingă obiectivele stabilite și să afecteze, sub o formă sau alta, securitatea națională. Un rol deosebit de important, din acest punct de vedere, îi revine comunității de informații care, funcționând ca un sistem integrator și corelându-și componentele, slujește în mod real scopului pentru

care a fost înființată. Plecând de la rolul comunității de informații, beneficiarii fluxului informativ obțin informații de calitate net superioară, sunt evitate paralelismele, este prevenită dezinformarea, iar informațiile sunt supuse unor procese superioare de verificare și integrare.

Cooperarea la nivel internațional. Cooperarea, la nivel internațional, se desfășoară între instituțiile (structurile) statului, și cele ale unor țări aliate (partenere), precum și cu cele care urmăresc îndeplinirea unor obiective comune. Din aceste considerente, ea trebuie să aibă în centrul atenției cel puțin două aspecte: compartimentarea și conspirativitatea. Cooperarea reprezintă una din direcțiile importante de înlăturare sau diminuare a riscurilor și amenințărilor la adresa securității internaționale.

Din acest punct de vedere, considerăm că acțiunea de cooperare trebuie să se desfășoare în baza unor documente specifice (planuri de cooperare), care se actualizează permanent pe timpul activităților desfășurate, în funcție de evoluția situației informativ-operative și a actorilor implicați, statali sau nonstatali. De cele mai multe ori, cooperarea internațională la nivelul serviciilor de informații se rezumă la schimbul de informații, în fapt, o funcție de transfer, pe fond o formă particulară de subcontractare a activității de culegere, sugerându-se un sistem de tip barter.

Actualele organizații multinaționale, precum și diversele coaliții internaționale au determinat stabilirea unor relații de cooperare în domeniul informativ-operativ. Specificul acestor relații rezidă din activitățile comune desfășurate în scopul evaluării nevoilor punctuale de informații, a secretizării originii materialelor informative (pentru protecția surselor și a metodelor de culegere) și creării unor canale speciale de comunicare a informației.

Activitatea de informații la nivel internațional este fundamentată, în baza unor proceduri specifice, pe contribuții informative naționale. Aceasta și-a dovedit eficiența în domenii legate de experiența lucrului în comun, de consolidarea încrederii între statele membre și partenere, premise indubitabile ale unei cooperări eficiente. Mediul internațional de securitate relevă o gamă de riscuri comune care impun dezvoltarea unor inițiative internaționale (regionale, zonale și mai puțin globale) în ceea ce privește amenințările la adresa securității. Aceste abordări determină o comunicare eficientă utilă în asigurarea coerenței în planul formulării și implementării unor măsuri integrate de răspuns.

Acordurile bilaterale/multilaterale cu/între diferite state sunt relevante pentru că asigură comunicarea între serviciile de informații, fapt ce poate constitui un punct de plecare pentru cooperarea propriu-zisă în diferite situații. Aceste relații de cooperare au un rol deosebit de important în îndeplinirea unor obiective de securitate la nivel internațional.

Cooperarea la nivel internațional se desfășoară respectând următoarele principii³: *promovarea interesului național* – schimbul de informații cu structurile naționale sau internaționale are ca punct central valorificarea informațiilor referitoare la riscurile și amenințările interne și externe, care pot afecta siguranța națională; *sprijinul cu informații la nivelul aliaților și partenerilor* – participarea cu informații valoroase la susținerea efortului aliat și parteneriatului destinate apărării colective și îndeplinirii misiunilor stabilite de comun acord; *promovarea avantajului reciproc* – schimburile de informații cu serviciile similare se fac astfel încât să nu fie prejudiciată nici una dintre părți; *principiul egalității* – schimbul de informații se face de pe poziții de egalitate, cu oricare dintre aliați și parteneri; *principiul oportunității* – informațiile sunt transmise la aliați și parteneri atunci când aceștia au nevoie de ele; *respectarea confidențialității surselor* – informațiile sunt apreciate conform cu standardele în vigoare, fără însă a dezvălui identitatea sursei; *principiul accesibilității* – informațiile destinate schimbului reciproc sunt furnizate într-un format ce va putea fi exploatat de destinatar; *principiul reciprocității* – cooperarea are la bază participarea comună a părților la actul de cooperare; *libertatea de decizie* – serviciile de informații partenere/aliat au autonomie în actul decizional cu privire la schimbul de informații; *confidențialitatea schimbului de informații* – informațiile primite de la un serviciu (structură) similar partener/aliat nu sunt difuzate la terți, fără acordul acestuia; *principiul sprijinului necondiționat* – sprijin cu informații în cazul participării la acțiuni comune, în diverse teatre de operații.

Cooperarea internațională oferă o serie de avantaje, dar presupune și o atitudine de precauție. Din acest punct de vedere, sursele și metodele de culegere a informațiilor pot fi expuse unor riscuri provenite din partea terților. De exemplu, schimbul internațional de informații reprezintă un risc

³ Adaptare după Monica Surugiu, *Cooperarea între serviciile de informații pentru contracararea amenințărilor din mediul de securitate*, Sesiunea de comunicări științifice cu participare internațională, A.N.I., 2007.

datorită faptului că este posibilă penetrarea serviciului aliat, partener sau participant, datorită posibilelor neglijențe în manipularea informațiilor sau datorită utilizării deliberate a acestora în schimburile angajate.

Cooperarea internațională în scopul îndeplinirii obiectivelor comune ale activității de informații prezintă și o serie de impedimente. Dintre acestea, putem enumera: diferența de configurație a serviciilor de informații la nivel național; integrarea sistemelor naționale și uniformitatea standardelor în domeniul securității; interoperabilitatea sistemelor de comunicații; exhaustivitatea care există în fiecare serviciu de informații, care are o încredere și credință absolută numai în munca sa – specialiștii care împărtășesc un asemenea reflex vor fi forțați în „societatea bazată pe cunoaștere” de limitările propriilor lor resurse să accepte cooperarea, deoarece la ora actuală nici un stat nu își mai poate permite să acopere imensitatea volumelor informaționale aflate într-o creștere exponențială; costurile asociate activității de culegere de informații – statele care suportă aceste costuri nu sunt dispuse să pună la dispoziția altor state aceste informații pe gratis.

Cooperare – coordonare – conlucrare – colaborare în activitatea de informații pentru securitate

În cadrul acțiunilor umane se regăsește un număr foarte mare de forțe și mijloace și, de aceea, pentru atingerea scopului propus, un rol deosebit de important îl are coordonarea eforturilor tuturor celor angajați. În opinia noastră, cooperarea, coordonarea, conlucrarea și colaborarea exprimă modalitățile concrete prin care indivizii (organizațiile, structurile, instituțiile) acționează în vederea realizării unor obiective comune.

Cooperarea reprezintă organizarea, coordonarea, sprijinul și desfășurarea în comun, pe baza unor documente specifice, de către indivizi (organizații, instituții), în raport de competențe, a unor acțiuni specifice care vizează îndeplinirea în comun a unor misiuni, în vederea realizării obiectivelor propuse.

Coordonarea reprezintă ansamblul acțiunilor prin care se creează și se menține armonia între activitățile și oamenii dintr-o organizație/structură, într-un mediu care se află într-o continuă schimbare. Coordonarea se realizează atât bilateral, cât și multilateral. Într-un climat de muncă benefic,

exercitarea funcției de coordonare, prin stimularea inițiativei și a spiritului de echipă, poate determina implicarea efectivă a personalului la realizarea obiectivelor stabilite și îndeplinirea criteriilor de performanță. Coordonarea eforturilor forțelor și mijloacelor participante la acțiunile duse în comun și alte nevoi de cooperare se realizează prin dispozițiuni, planuri, protocoale, programe, acorduri, politici, strategii etc.

Conlucrarea constă în modalitățile concrete de organizare și desfășurare de către indivizi (organizații, instituții), în raport de competențe, în folosul structurii de care aparțin, a unor acțiuni specifice limitate în timp și spațiu, care vizează indivizi (organizații, structuri, instituții).

Colaborarea reprezintă participarea activă, printr-o contribuție efectivă, la o serie de activități desfășurate în comun. Ea poate fi privită ca o competență esențială, direct legată de performanță.

Așa cum am prezentat mai sus, în general, coordonarea reprezintă un proces amplu prin care managerii creează și mențin armonia între activitățile, personalul și structurile din subordine, în condițiile acțiunilor factorilor endogeni și exogeni, ce determină schimbări majore, în vederea realizării obiectivelor propuse în condiții de performanțe ridicate.

Apreciem că funcția de coordonare provine din necesitatea de a face ca toate eforturile și activitățile care se desfășoară în diferite locuri și niveluri ierarhice dintr-o organizație să fie îndreptată spre realizarea obiectivelor fixate. Exercitarea funcției de coordonare de către orice manager presupune din partea sa un efort de cunoaștere în ceea ce privește structura persoanelor subordonate, poziția lor în organigramă, misiunile și atribuțiile fiecărui post existent.

De asemenea, activitatea de coordonare se derulează în condiții normale numai dacă fiecare subordonat stăpânește foarte bine câmpul său de acțiune, domeniul în care își exercită atribuțiile și responsabilitățile specifice postului în care este încadrat.

Suntem de părere că, în exercitarea funcției de coordonare, managerul trebuie să respecte anumite cerințe. Printre acestea, regăsim echilibrarea sarcinilor între personalul din subordine și creșterea nivelului de competență a acestuia. De asemenea, managerul trebuie să mai aibă în vedere și aplicarea unui stil de conducere și a unor metode moderne de management și procedee de lucru specifice diferitelor categorii de personal, precum și

utilizarea, în funcție de situație, a principiului delegării de autoritate și responsabilitate.

Exercitarea funcției de coordonare presupune existența unor instrumente specifice moderne pe care managerul trebuie să le utilizeze în activitatea sa. Trebuie, totodată, să fie cunoscută evoluția diferitelor procese și fenomene din organizație și modul de acțiune a personalului aflat la diferite niveluri ierarhice. De aici decurge necesitatea unui sistem informațional performant, care să asigure procesarea tuturor informațiilor într-un timp optim.

Coordonarea activităților dintr-o organizație/structură se realizează sub formă bilaterală, exercitată între un șef și un subordonat, și multilaterală, exercitată între un șef și mai mulți subordonați. Fiind vorba de un sistem de relații între persoana care asigură coordonarea și subordonații săi, deci între oameni, calitatea realizărilor în acest domeniu și efectele dobândite vor depinde de temperamentul și personalitatea managerilor și climatul organizațional existent.

Dat fiind faptul că exercitarea funcției de coordonare implică și factorul temporal, momentul în care se realizează poate să influențeze pozitiv sau negativ derularea unor activități, evitându-se sau nu risipa de eforturi și de timp. În această ordine de idei, poate să acționeze și inițiativa, în limitele responsabilităților sale, manifestată de persoana care se află în relații de coordonare cu un manager. Sunt, desigur, elemente care țin de o anumită suplețe și flexibilitate manifestate în modul concret de acțiune a membrilor organizației.

Coordonarea este legată strâns și de stilul de management aplicat, de o anumită libertate de acțiune conferită subordonaților, astfel încât aceștia să-și poată manifesta posibilitățile creative, mărinind operativitatea în derularea acțiunilor.

Într-un climat organizațional favorabil, exercitarea funcției de coordonare prin stimularea inițiativei și a spiritului de echipă poate asigura implicarea efectivă a personalului la îndeplinirea obiectivelor stabilite și îndeplinirea criteriilor de performanță. Pentru necesitățile de angajare a competențelor altor autorități sau instituții publice ori organizații de drept privat, structurile componente ale sistemului securității naționale, deci și serviciile de informații pentru securitate, inițiază și dezvoltă proiecte de colaborare, pe baza și în executarea dispozițiilor legii.

Clasificarea, principiile și misiunile cooperării în activitatea de informații pentru securitate

Rolul de bază al serviciilor de informații pentru securitate este de a furniza factorilor decizionali ai statului toate informațiile necesare pentru a se lua măsurile necesare asigurării securității naționale. Pentru aceasta, aceste servicii trebuie să avertizeze asupra amenințărilor posibile, să asigure prognoza pe termen lung, să asigure sprijin în luarea deciziilor și să mențină caracterul clasificat al datelor și informațiilor referitoare la acțiunile lor.

Conform unor variante taxonomice, serviciile de informații îndeplinesc, în general, trei categorii de activități: culegerea de informații (intelligence collection), contrainformațiile (counter-intelligence) și acțiunile sub acoperire (covert action).

Considerăm că activitățile derulate de un serviciu de informații implică, în linii mari, o serie de etape. Acestea sunt reprezentate de existența cadrului legal pentru desfășurarea acțiunilor, asigurarea sprijinului logistic necesar, pregătirea personalului, planificarea obiectivelor urmărite, culegerea/colectarea datelor și informațiilor, stabilirea veridicității datelor și informațiilor, cooperarea cu alte servicii de informații, feedbackul parțial de la forțele și mijloacele cu care se cooperează, prelucrarea informațiilor, analiza informațiilor, diseminarea informațiilor, transmiterea informațiilor către beneficiari, utilizarea informațiilor de către beneficiari și feedbackul final. Elementele definiției ale cooperării în activitatea de informații pentru securitate sunt fundamentate pe:⁴ principii de bază al intelligence-ului modern în domeniul securității naționale; management de valoare strategică; elemente operaționale generatoare de succes; activități sau modalități prin care sistemul de conducere devine interactiv; respectarea normelor, regulilor și condițiilor specifice ale tuturor structurilor de intelligence cu atribuții în domeniul securității naționale; folosirea ca bază a documentelor de conducere strategică; coordonarea permanentă a acțiunilor în vederea îndeplinirii unor misiuni comune; sincronizarea în timp, spațiu și pe variante de acțiune; realizarea scopului planificat; schimbul permanent de informații; asigurarea sprijinului reciproc al acestora.

⁴ Adaptare după Costea, Cristian-Gabriel, *Cooperarea de intelligence pentru securitate energetică*, a XVII-a Sesiune de Comunicări Științifice, Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”, București, 2011.

Lecțiile învățate din evenimentele internaționale atrag atenția asupra bazelor cooperării între comunitățile de intelligence și în cadrul acestora, care presupun cel puțin două grade de angajare. În primul rând, este vorba de înțelegerea reciprocă privind situația de securitate a partenerilor de cooperare, care este determinată de diverse nevoi de asociere și complementaritate acțională la cel mai înalt nivel și de acordarea sprijinului reciproc în baza unor planuri concrete de acțiune comună.

În al doilea rând, vorbim despre coordonarea la nivelul comunității de informații în vederea înțelegerii locului și rolului fiecărei părți în cadrul concepției generale a acțiunilor/operațiilor ce urmează să se desfășoare.

Clasificarea cooperării se face, în principal, în raport cu dimensiunile care pot prezenta relevanță pentru succesul organizațiilor și reflectă trăsăturile esențiale ale acestora.

Din punctul nostru de vedere, cooperarea poate fi clasificată după cum urmează:

- *în funcție de domeniu:* în cunoaștere (teoretică), în acțiune (practică);
- *în funcție de nivel:* tactică, operativă, tactic-operativă, strategică;
- *în funcție de loc:* internă, externă;
- *în funcție de timp:* de scurtă durată, de durată medie, de lungă durată, permanentă;
- *în funcție de obiect:* în domeniul informațional, în domeniul operațional, în domeniul logistic, în domeniul educațional;
- *în funcție de spațiu:* locală, zonală, generală;
- *în funcție de forțe:* parțială, totală;
- *în funcție de resurse:* socio-morală, afectivă;
- *în funcție de legalitate:* formală, informală;
- *în funcție de planificare:* planificată, neplanificată (ad-hoc).

Practica din domeniul securității naționale a intelligence-ului statelor dezvoltate ne dezvăluie mai multe elemente definiții și determinante ale cooperării structurilor de informații pentru securitate moderne, și anume⁵: coordonarea unitară pe bază de plan a acțiunilor specifice; corelarea mai multor acțiuni în operațiuni complexe și întrunite; sincronizarea acțiunilor pe baza punerii de acord a celor care folosesc forțe/mijloace diferite ca

⁵ Ibidem.

performanță; convergența eforturilor operaționale și acționale pentru amplificarea forței acțiunilor; sprijinul reciproc pe timpul acțiunilor comune și în situații neprevăzute; acțiunea în comun și atingerea împreună și succesivă a obiectivelor scopului general.

Caracterul difuz, multidirecțional și imprevizibil al riscurilor și amenințărilor interne și externe la adresa securității naționale a României, precum și dinamica fenomenelor destabilizatoare la nivel global impun măsuri de adaptare a misiunilor instituțiilor din domeniul securității naționale, precum și organizarea și realizarea unui management eficient al cooperării între acestea în vederea gestionării lor.

În această ordine de idei, considerăm că în CNI trebuie să se pună accentul pe creșterea rolului și ponderii activității de culegere a informațiilor cu caracter secret și anticipativ, precum și pe redimensionarea structurii și sarcinilor în domeniul prevenirii și combaterii amenințărilor asimetrice. O atenție deosebită trebuie acordată diversificării mijloacelor și metodelor de muncă și gestionării eficiente a acțiunilor în domeniul securității economice. De asemenea, CNI trebuie să vizeze apărarea secretului de stat și protecția informațiilor clasificate, conform standardelor de securitate din spațiul euroatlantic. Pentru îndeplinirea misiunilor care revin instituțiilor din domeniul securității naționale, trebuie instituite mecanisme interne care să transpună în practică garanțiile juridice referitoare la protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor.

În același timp, trebuie asigurate legalitatea, temeinicia și oportunitatea acțiunilor și măsurilor întreprinse pentru îndeplinirea atribuțiilor funcționale, asigurându-se respectarea deplină și aplicarea corectă a prevederilor Constituției, a legilor și a celorlalte acte normative din domeniul securității naționale și, în temeiul acestora, legitimitatea socială a instituțiilor cu atribuții în acest domeniu. Cooperarea în activitatea de informații pentru securitate oferă o diversitate de oportunități care influențează direct procesul de transformare a serviciilor. Legat de beneficiile cooperării, putem menționa și creșterea nivelului de interoperabilitate între anumite structuri de niveluri diferite, prin identificarea soluțiilor comune specifice activității de informații cu efecte pozitive în asigurarea eficacității operațiunilor desfășurate. Se poate aminti, în acest sens, și întrebuintarea eficientă și în comun a capacităților de care dispun instituțiile din domeniul informațiilor pentru securitate, fapt ce determină realizarea unor economii în bugete, obținându-se, totodată, efecte

maxime în exploatarea acestor capacități. Avem în vedere, în acest sens, și reducerea tendinței de a aborda domeniul informațiilor pentru securitate strict din punct de vedere al componentelor sale. Instituțiile care operează împreună au tendința de a nu duplica capacitățile de care dispun fiecare și acționează cu prioritate pentru a identifica soluții complementare la problemele apărute. În altă ordine de idei, putem aminti contribuția la identificarea unor soluții pentru completarea deficitului de capacități și asigurarea cerințelor operaționale, precum și asigurarea unei mai mari transparențe – cooperarea instituțiilor din domeniul activității de informații pentru securitate asigură cadrul prin care se pot câștiga respectul și încrederea între instituțiile care acționează în comun.

Și nu în ultimul rând, procesul de transformare a serviciilor de informații este influențat de faptul că instituțiile din domeniul informațiilor pentru securitate contribuie la realizarea unor capacități comune pe care nu le pot susține în mod individual. Această situație este relevantă pentru comunitatea de informații, unde eforturile trebuie să fie uniform repartizate structurilor componente, fapt ce permite creșterea capacității unor structuri din cadrul instituțiilor din domeniul informațiilor pentru securitate de a participa la anumite operațiuni prin schimburi de experiență, pregătire comună sau consiliere; deschide oportunități instituțiilor din domeniul informațiilor pentru securitate de a promova punctele lor de vedere pentru inițierea unor proiecte în comun care să contribuie la dezvoltarea capacităților operaționale; asigură accesul la capacități care pentru unele instituții din domeniul informațiilor pentru securitate nu reprezintă o prioritate și pe care nu le-ar dezvolta independent; asigură condițiile pentru ca instituțiile din domeniul informațiilor pentru securitate să acționeze integrat. Când instituțiile din domeniul informațiilor pentru securitate acționează împreună, în special atunci când se intervine pentru a asigura securitatea națională a României, efectul în planul politicilor strategice este mai relevant și mai aplicat intereselor statului.

Co-opetition (coopetition) în activitatea de informații pentru securitate

Competiția trebuie să genereze competitivitate, adică însușirea unei capacități de a concura cu alți competitori în activitatea de informațiilor pentru securitate. De multe ori, această competitivitate conduce, poate

paradoxal, la apariția unor relații de cooperare care au ca scop tocmai întărirea unor poziții competitive avantajoase deținute în activitatea de informații pentru securitate.

Spațiul european promite să fie un teren favorabil acelor instituții care înțeleg și respectă regulile jocului: fair-play, responsabilitate, cooperare. Atât competiția, cât și cooperarea în spațiul european reprezintă două realități ale acestor timpuri. De aici și până la apariția termenului de co-opetition nu a fost decât un pas.

Coopetition sau co-opetition (uneori scris „co-opertition” sau „coopertition”) este un neologism care are înțelesul de concurență prin cooperare. Altfel spus, conceptul de co-opetition îmbină cooperarea și concurența. Suntem de părere că în activitatea de informații pentru securitate, co-opetition apare atunci când instituțiile interacționează cu o congruență parțială de interese. Ele cooperează pentru a obține rezultate superioare, în condițiile în care fără interacțiune acestea nu s-ar putea obține, dar, în același timp, se luptă pentru a obține un avantaj competitiv în domeniul securității naționale.

Co-opetition combină avantajele competiției și ale cooperării în activitatea de informații pentru securitate, furnizând un cadru pentru orice instituție care dorește să obțină un avantaj competitiv prin schimbarea regulilor jocului competițional în favoarea sa.

Din punctul nostru de vedere, competiția și cooperarea sunt procese de grup care se studiază în relație cu performanța acestuia, concomitent cu evidențierea efectelor lor în plan social.

Co-opetition în activitatea de informații pentru securitate este o parte competiție și o parte cooperare. Acest concept încearcă să descrie situația actuală, în care serviciile de informații au înțeles că pot obține rezultate mai bune numai dacă ele conlucrează. Astfel de situații sunt numeroase și se întâlnesc în toate domeniile vieții economico-sociale. De exemplu, organizațiile neguvernamentale inițiază frecvent acțiuni comune pentru a rezolva anumite probleme sociale. În foarte multe situații, instituțiile pot face schimb de informații sau chiar realiza parteneriate în activitatea de informații pentru securitate. Dar cooperarea are un caracter dual, pozitiv, în sensul că poate contribui la sporirea eficienței globale și, implicit, a bunăstării generale și, negativ, prin eliminarea concurenței, ceea ce prejudiciază domeniul informațiilor pentru securitate. De aceea, orice

cooperare între două servicii de informații, aparent competitive, trebuie să respecte reglementările legale pentru a nu afecta domeniul securității naționale. Prin aplicarea conceptului de co-opetition în activitatea de informații pentru securitate se poate ajunge la rezultate remarcabile, cum ar fi câștigarea unei cote mai mari în domeniul securității naționale, o profitabilitate pe ansamblu mai bună și chiar o imagine mai bună a instituției la nivel național. Factorii de conducere și decidenții din domeniul politico-militar vor aprecia produsele sau serviciile de calitate care rezultă dintr-o competiție loială și o cooperare eficientă.

În competiția tradițională dintre serviciile de informații intervine tocmai concurența pentru sursele de informații, iar rezultatele obținute depind de performanțele acestora. Cooperarea bilaterală în activitatea de informații pentru securitate înseamnă de obicei schimbul de informații și analize pe probleme de interes comun. Acest tip de cooperare funcționează pe baza avantajului reciproc, deoarece nicio instituție nu transmite informații care ar putea face referire la sursele, mijloacele și metodele folosite fără să obțină diferite avantaje sau beneficii.

Apreciem că pentru definirea conceptului competitivității în activitatea de informații pentru securitate trebuie luate în considerare diferite aspecte, cum ar fi scara spațială și natura obiectului competiției. Avantajele schimbului de informații între serviciile de informații pentru securitate sunt evidente, deoarece obținerea de informații este o condiție esențială a luării unor decizii oportune, solid fundamentate. În plus, se elimină paralelismele, ceea ce permite o economisire semnificativă a resurselor.

Îndeplinirea atribuțiilor la nivelul cerințelor de către instituțiile din compunerea CNI este influențată și de schimbul eficient și permanent de informații între ele. Din acest punct de vedere, la nivelul CNI se încheie protocoale de cooperare bi/multilaterale ale căror prevederi sunt avizate de către CSAT. Având în vedere că atribuțiile DGIA și DGIPI vizează, pe lângă cele specifice instituțiilor în cadrul cărora își desfășoară activitatea, mai multe aspecte din planul securității naționale, suntem de părere că acestea pot sprijini în anumite privințe activitățile SRI și SIE. Din acest punct de vedere, putem aprecia că între toate acestea ar putea exista o anumită competiție, dar, aici intervine Comunitatea Națională de Informații care rezolvă problema, asigurând o bună și strânsă cooperare între componentele sale.

Considerăm că dinamizarea activității instituțiilor din compunerea Comunității Naționale de Informații și adaptarea lor la noile riscuri și amenințări ce caracterizează actualul mediu de securitate presupune dezvoltarea schimburilor de informații și desfășurarea de acțiuni în comun, atât la nivel național, cât și în plan internațional, cu serviciile aliate și partenere.

Cooperarea în cadrul Comunității Naționale de Informații se realizează prin schimburi operative de informații, conform principiului interesului comun, precum și în alte problematici de natură să asigure securitatea națională. Competiția, la rândul ei, face parte din însăși esența instituțiilor componente ale CNI, care sunt create la bază cu scopul de a fi în permanentă luptă pentru a obține informații despre eventualele riscuri, amenințări, pericole și vulnerabilități din planul securității naționale.

Cooperarea este un pilon de sprijin al instituțiilor din compunerea CNI pentru dezvoltarea și consolidarea rolului României în dimensiunea internațională a Alianței Nord-Atlantice și UE. Avantajele schimbului de informații între instituțiile din compunerea CNI sunt evidente și sunt reprezentate de obținerea de informații esențiale pentru luarea unei decizii oportune și în timp util, precum și eliminarea paralelismelor și economisirea resurselor financiare.

Din aceste considerente, apreciem că fiecare tip de colaborare între serviciile de informații pentru securitate poate fi denumită prin termenul de cooperare. Cooperarea pentru îndeplinirea obiectivelor activității de informații înseamnă a desfășura acțiuni specifice, împreună cu una sau mai multe instituții (structuri) informativ-operative, în scopul îndeplinirii unor obiective comune. Pentru promovarea competiției sau cooperării în activitatea de informații pentru securitate, se au în vedere atât specificul obiectivelor de îndeplinit, cât și necesitatea obținerii unor rezultate pozitive.

Concluzii

În literatura de specialitate, comportamentul care cuprinde competiție și cooperare a fost numit *coopetition*. În timp ce foarte mulți autori au subliniat importanța tot mai mare a acestuia în managementul organizațiilor, cercetarea științifică în domeniu nu a mers mult mai departe de concept. În activitatea de informații pentru securitate, *coopetition* nu apare pur și simplu

prin asocierea problemelor legate de competiție și cooperare. Apreciem că cele două merg împreună, creând un nou tip de interdependență și dând naștere unui sistem de coopetition care creează valoare. Perspectiva coopetition în activitatea de informații pentru securitate provine din recunoașterea faptului că, în strânsă interdependență, ambele procese vor crea valoare și vor determina schimburi de valori între instituțiile din domeniu. În activitatea de informații pentru securitate, competiția și cooperarea sunt procese organizaționale care se studiază în relație cu performanțele acestora, concomitent cu evidențierea efectelor lor în planul securității naționale.

Foarte multe situații și experiența în activitatea de informații pentru securitate au arătat că producerea de valoare se realizează prin combinarea competiției și cooperării, un comportament care a fost numit „coopetition”.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Strategia de securitate națională a României*, București, 2007.
- *** *Legea privind siguranța națională a României*, nr. 51, M.O. 163/1991.
- *** *Hotărâre privind organizarea și funcționarea Comunității Naționale de Informații*, nr. 146, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, 18.11.2005.
- *** *Doctrina națională a informațiilor pentru securitate*, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, iunie 2004.
- Axelrod Robert, *The Complexity of Cooperation: Agent-Based Models of Competition and Collaboration*, Princeton University Press, 1997.
- Brandenburger Adam, Nalebuff Barry, *Co-Opetition: A Revolution Mindset That Combines Competition and Cooperation*, United States of America, 1996.
- Dagnino Giovanni-Battista, Padula Giovanna, *Coopetition strategy – a new kind of interfirm dynamics for value creation*, EURAM – The European Academy of Management, Second Annual Conference - „Innovative Research in Management”, Stockholm, 9 -11 May 2002.
- Constantin Onișor și alții, *ÎMPREUNĂ... pentru securitate*, Editura AOS-R, București, 2010.
- Costea Cristian-Gabriel, *Cooperarea de intelligence pentru securitate energetică*, A XVII – a Sesiune de Comunicări Științifice, Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”, București, 2011.

- Coșcodaru Ioan, Neagoe Visarion, *Un vis în devenire – Europa unită*, Editura Axioma Edit, București, 2002.
- Duvac Ion, *Intelligence și securitate națională* (suport de curs), Editura Universității București, București, 2006.
- Maior George-Cristian, *Noul aliat. Regândirea politicii de apărare a României la începutul secolului XXI*, Editura RAO București, 2009.
- Marin Ionel, *Comunitatea de Informații – soluția problemelor de securitate*, Editura ANI, București, 2004.
- Matei Marian, *Îmbunătățirea cooperării între producătorii și consumatorii de intelligence*, Revista Intelligence, anul 5, nr. 13, 2008.
- Moldovan Nicușor, *Cooperarea în activitatea de informații pentru securitate*, Conferința Științifică internațională „Tehnologii – aplicații militare, simulare și resurse”, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012.
- Neagoe Visarion, Moldovan Nicușor, *Organizarea și realizarea cooperării în cadrul Comunității Naționale de Informații*, Conferința Științifică internațională „Tehnologii – aplicații militare, simulare și resurse”, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012.
- Neagoe Visarion, Moldovan Nicușor, *Managementul cooperării instituțiilor din componerea sistemului securității naționale*, Sesiunea anuală internațională de comunicări științifice „Echilibrul de putere și mediul de securitate”, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.
- Păun Vasile, *Puterea informațională*, Editura Tritonic, București, 2005.
- Sandu Marian, *Cooperarea dintre organizațiile internaționale și regionale de securitate*, în Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, nr. 4/2006, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.
- Sebe Marian, *Intelligence guvernamental și privat pentru competitivitate și securitate națională*, Editura A.N.I. „Mihai Viteazul”, București, 2009.
- Surugiu Monica, *Cooperarea între serviciile de informații pentru contracararea amenințărilor din mediul de securitate*, Sesiunea de comunicări științifice cu participare internațională, A.N.I., 2007.

SECURITATE ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ ÎN CONTEXTUL RISCURILOR ȘI AMENINȚĂRILOR INFRASTRUCTURILOR CRITICE DIN DELTA DUNĂRII

SECURITY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF CRITICAL INFRASTRUCTURES' RISKS AND THREATS IN THE DANUBE DELTA

*Contraamiral de flotilă (r) prof. univ. dr. Marius HANGANU**

Rezumat: Dezvoltarea durabilă în zona Deltei Dunării presupune o conciliere între progresul economic și social din zonă și păstrarea ecosistemului și a rezervației biosferei specifice acestui spațiu. Există riscuri și chiar amenințări care trebuie să fie bine gestionate. Monitorizarea acestor riscuri la care sunt supuse infrastructurile din Delta Dunării și stabilirea unor planuri de acțiune pentru ca aceste riscuri să nu degenereze în pericole sunt parte a securității naționale. Articolul subliniază legătura: securitate-dezvoltare durabilă-infrastructura critică din Delta Dunării.

Cuvinte-cheie: infrastructuri critice; riscuri și amenințări; Delta Dunării; securitate; dezvoltare durabilă.

Abstract: Sustainable development in the Danube Delta environment implies a balance between the economical and social progress in the area and preservation of the ecosystem and Biosphere Reservation of this space. But there are risks and even threats that have to be managed. Monitoring these risks faced by Danube Delta infrastructures and establishing some action plans in order to ensure that these risks don't degenerate into threats are part of the national security. The purpose of this article is to highlight the connection among security, sustainable development and Danube Delta's critical infrastructures.

Keywords: critical infrastructures; risks and threats; Danube Delta; security, sustainable development.

* Universitatea Națională de Apărare „Carol I”.

Sistemele de infrastructură critică contemporană sunt caracterizate de interdependență, constituindu-se în entități complexe și interconectate. Gradul sporit de complexitate al acestor sisteme contribuie la identificarea și la definirea unor noi categorii de vulnerabilități, riscuri și amenințări care, la rândul lor, necesită adoptarea unor soluții inovative și implementarea unor măsuri de protecție adecvate. Adaptabilitatea acestora din urmă la contextul actual de securitate, precum și la particularitățile fiecărei categorii de infrastructuri critice este esențială pentru funcționarea localităților, a regiunilor, a statelor și a sistemului internațional.

În acest articol se vor analiza principalele vulnerabilități, riscuri și amenințări la adresa infrastructurilor critice din Delta Dunării și modul cum securitatea acestora poate influența dezvoltarea durabilă în acest spațiu. Aceste provocări de securitate sunt determinate de specificitatea spațiului deltaic în care elementele de infrastructură vitală funcționează. Potențialele riscuri și amenințări la adresa categoriilor de infrastructură critică din Delta Dunării sunt generate atât de unicitatea sistemelor critice din Delta Dunării, cât și de contextul global de securitate, definit de imprevizibilitate și de interconectivitate. Elementele de infrastructură vitală din Delta Dunării sunt o parte integrantă a infrastructurii critice europene, sens în care vom utiliza conceptul de *infrastructură critică* prin prisma abordării europene a termenului. Trebuie să subliniem că rolul geopolitic și geostrategic al Dunării și, implicit al Deltei Dunării, în actualul context european de securitate și dezvoltare durabilă este important și că zona Deltei Dunării este unică prin prezervarea acestui areal și a caracteristicilor ei. Va fi prezentată o analiză SWOT, prin care dorim să evidențiem oportunitățile și provocările pentru România generate de poziția strategică a Deltei Dunării.

Protecția infrastructurilor critice deltaice trebuie să țină cont de tendințele actuale de dezvoltare sustenabilă a regiunii cu respectarea limitelor impuse de regimul legislației de mediu existente. Din acest punct de vedere, corectarea punctelor vulnerabile ale infrastructurilor vitale trebuie să permită și să încurajeze o mai mare implicare a sectorului operatorilor privați, dar și a societății civile, inclusiv prin dezbateri publice asupra factorilor de risc și a amenințărilor potențiale.

Întrucât infrastructurile critice din Delta Dunării sunt parte a infrastructurilor critice europene, articolul abordează viziunea europeană

asupra conceptului, așa cum este prezentată în Cartea Verde pentru un Program European privind Protecția Infrastructurilor Critice (COM (2005) 576 final).

Abordarea europeană a protecției infrastructurilor critice a stabilit, prin intermediul mai multor documente elaborate de Comisia Europeană, că sistemele de infrastructuri critice din spațiul european pentru care se impune stabilirea unor măsuri speciale de securitate sunt:

- instalațiile și rețelele de distribuție din domeniul energetic (în special instalațiile de producere a electricității, de petrol și de gaze, instalațiile de stocaj și rafinăriile, sistemele de transport și de distribuție);

- tehnologiile de comunicații și informații (telecomunicațiile, sistemele de radiodifuziune, programele, materialul informatic și rețelele, inclusiv Internetul etc.);

- instituțiile care asigură sectorul financiar-bancar și piețele de valori și investiții;

- platformele și instituțiile sistemului de sănătate (spitale, instalații de îngrijire a bolnavilor și băncile de sânge, laboratoare și produse farmaceutice, servicii de urgență, de căutare și de salvare);

- mijloacele de producție și distribuție pentru sectorul alimentar;

- aprovizionarea cu apă (rezerve, stocaj, tratament și rețele de distribuție);

- transportul feroviar, rutier, aerian, pe apă și instalațiile aferente utilizate (aeroporturi, porturi, instalații intermodale, căi ferate, rețele de tranzit de masă, sisteme de control trafic);

- producția, stocajul și transportul produselor periculoase (materiale chimice, biologice, radiologice și nucleare);

- administrația (armata, jandarmeria și poliția, servicii de bază, instalații, rețele de informații, active, locuri importante, monumente naționale).

La nivel național, OUG nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice definește termenul ca fiind „un element, un sistem sau o componentă a acestuia, aflat pe teritoriul național, care este esențial pentru menținerea funcțiilor vitale ale societății, a sănătății, siguranței, securității, bunăstării sociale ori economice a persoanelor și a cărui perturbare sau distrugere ar avea un impact semnificativ la nivel național ca urmare a incapacității de a menține respectivele funcții”. Potrivit

documentului menționat, coordonarea, la nivel național, a activităților privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice se realizează de către primul-ministru care desemnează în acest sens un consilier de stat. Responsabilitatea guvernamentală se manifestă și în domeniul elaborării și implementării unor măsuri adecvate pentru îmbunătățirea securității și protecției infrastructurilor critice de interes european, prin dezvoltarea unor metodologii pentru identificarea și clasificarea amenințărilor, asigurarea unei cooperări inter-instituționale eficiente și definirea clară a responsabilităților factorilor cu competență în domeniu. Necesitatea asigurării protecției infrastructurii critice naționale constituie o parte integrantă din procesul de consolidare a securității naționale, fiind inclusă în cadrul Strategiei de Securitate Națională a României. Astfel, în capitolul XI – „Dezvoltarea și sporirea gradului de protecție a infrastructurii“ sunt definite categoriile de infrastructură vitale pentru securitatea națională. Conform Strategiei, infrastructurile critice sunt subscrise unor domenii de interes major pentru securitatea națională. Strategia reiterează „necesitatea declanșării unui amplu proces de dezvoltare, modernizare și asigurare a protecției infrastructurii critice, a elementelor vitale ce vizează pregătirea instituțiilor, societății, economiei și teritoriului național pentru a face față riscurilor și amenințărilor la adresa securității” ca domeniu de acțiune prioritar pentru realizarea obiectivelor de securitate națională ale României.

Procesul de dezvoltare vizează crearea unor rețele eficiente și specializate de infrastructură, compatibile cu sistemele europene și euroatlantice. Potrivit Strategiei, principalele direcții de acțiune pentru adaptarea și modernizarea infrastructurii vor fi: reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport în vederea îmbunătățirii calității serviciilor, eficientizării transportului de călători și marfă și alinierea la standardele sistemului european de transport; dezvoltarea, securizarea și realizarea – pe rute alternative – a unor noi rețele de aprovizionare cu energie, în consens cu proiectele strategice ale Uniunii Europene și cu interesele României în regiunea Mării Negre; promovarea noilor tehnologii și dezvoltarea sistemului informatic integrat din domeniul securității, în conformitate cu standardele europene; adaptarea programului național de securitate aeronautică și portuară la noile tipuri de amenințări; modernizarea infrastructurii militare specifice, precum și pregătirea și modernizarea

capacităților oferite în cadrul NATO, Uniunii Europene și al parteneriatelor strategice; identificarea domeniilor de risc, elaborarea hărților cuprinzând riscurile probabile și dezvoltarea într-o concepție nouă a infrastructurii, pentru apărarea populației de pericolele unor calamități naturale, dezastre și accidente ecologice; reducerea riscului de declanșare a unor incidente sau accidente nucleare și asigurarea securității instalațiilor nucleare.

Întrucât constituie o parte indispensabilă pentru funcționarea unui întreg, fie că este vorba de o localitate sau de un stat, infrastructura critică este supusă unor amenințări multiple, provenite din medii variate. De asemenea, elementele vitale de infrastructură prezintă riscuri, pericole sau vulnerabilități intrinseci pentru sistem. Din acest punct de vedere, o eventuală deteriorare sau o potențială distrugere a unor elemente de infrastructură poate provoca așa-numite „efecte de cascadă”, cu impact asupra întregului sistem sau proces.

Vulnerabilitățile infrastructurilor critice reprezintă stări de fapt, procese sau fenomene care diminuează capacitatea de reacție la riscurile existente ori potențiale sau care favorizează apariția și dezvoltarea acestora cu consecințe în planul funcționalității și utilității infrastructurilor critice. Gestionarea deficitară a vulnerabilităților poate degenera, prin perpetuarea disfuncționalităților sau a dereglărilor sistemice, în riscuri și factori de risc, amenințări sau stări de pericol. De asemenea, având în vedere că, în contextul actual al sistemului internațional, aflat sub influența efectelor globalizării și digitalizării, interdependențele stabilite între diferite elemente de infrastructură critică civilă pot genera noi vulnerabilități, cu posibile repercusiuni în planul securității naționale, o abordare realistă a protecției infrastructurilor critice va trebui să includă mai multe perspective pentru rezolvarea problemelor și dezvoltarea inovativă a proiectelor de infrastructură. Referindu-ne la *importanta geopolitică și geostrategică a Deltei Dunării* în contextul dezvoltării durabile și a securității europene trebuie să subliniem ca evoluțiile istoriei contemporane au adus schimbări semnificative pentru statele din regiunea Dunării. După valurile succesive de extindere ale Uniunii Europene din anii 2004 și 2007, bazinul Dunării a devenit un spațiu comunitar, ceea ce a creat noi oportunități de cooperare transnațională pentru valorificarea mai eficientă a potențialului economic, energetic și social reprezentat de arealul dunărean.

Totodată, Dunărea este o cale importantă de acces a Uniunii Europene către statele din regiunea extinsă a Mării Negre, Caucazul de Sud și Asia Centrală, contribuind la consolidarea obiectivelor geostrategice pe termen lung ale Uniunii. Din acest punct de vedere, rolul predominant al Dunării din punct de vedere geopolitic poartă amprenta interconectivității, reprezentând o axă de comunicare, nu numai pentru comerț și economie, ci și pentru valorile politice și culturale europene.

Situarea bazinului Dunării în interiorul Uniunii Europene a permis redefinirea cooperării regionale a statelor riverane pe coordonatele politicilor și instrumentelor comunitare. Astfel, eforturilor naționale li s-au alăturat acțiunile Comisiei Europene, de atingere, în primul rând, prin politicile de coeziune și dezvoltare regională, a unor obiective comunitare. În anul 2008, în contextul redefinirii politicii regionale a Uniunii Europene, Austria și România au lansat procesul de consultare pe tema dezvoltării cooperării regionale la Dunăre atât cu statele vecine, cât și cu Comisia Europeană. Aceste consultări au determinat elaborarea, în anul 2010, a Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării, concretizată într-o Comunicare și într-un Plan de Acțiune. Cele două documente elaborate la nivel comunitar reprezintă nucleul cooperării regionale în bazinul Dunării, fiind un rezultat al efortului comun întreprins de către statele riverane care, alături de Comisia Europeană, au evaluat nevoile reale ale regiunii Dunării. Procesul de definire a Strategiei a fost marcat de transparență, aceasta fiind concepută prin consultare publică, de către Comisie, la nivelul tuturor statelor riverane, cu participarea tuturor actorilor regionali interesați, a autorităților centrale și locale, a formatorilor de opinie, a mediului academic și a reprezentanților societății civile.

Pe 24 iunie 2011, Strategia a fost adoptată în cadrul Consiliului European. Importanța geopolitică a Dunării pentru Uniunea Europeană a fost, în acest mod, reafirmată și redefinită. Strategia Dunării a constituit cel de-al doilea format de cooperare macroregională în cadrul Uniunii Europene, după Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice. De asemenea, Strategia UE pentru Regiunea Dunării este complementară Sinergiei UE la Marea Neagră, existând o interdependență între multe dintre proiectele prioritare desfășurate sub egida celor două formate de cooperare comunitare. Conform documentelor comunitare constituente, regiunea Dunării reprezintă o zonă funcțională definită de bazinul fluvial al Dunării. Cu peste 100 de

milioane de persoane și a cincina parte din suprafața UE, aceasta devine vitală pentru Europa, constituind un capital geostrategic esențial pentru atingerea obiectivelor Uniunii pe termen lung. Problemele specifice cu care sunt confruntate statele riverane pot fi abordate în cadrul organismelor de cooperare precum „Comisia Dunării și Comisia Internațională pentru protecția fluviului Dunărea“. Strategia încearcă să utilizeze elementele de cooperare deja existente, prin alinierea eforturilor, în special a politicilor și finanțării. Acțiunile la nivel comunitar sunt complementare, toate părțile interesate trebuind să își asume responsabilitatea. Comisia poate ajuta prin facilitarea și sprijinirea acțiunilor, dar este necesară angajarea și implicarea practică a tuturor autorităților, naționale, regionale și de la alte niveluri. Mai mult decât atât, Strategia oferă posibilitatea de a extinde formatul existent de cooperare, pentru a viza prioritățile într-un mod integrat, urmărind dezvoltarea potențialului economic și îmbunătățirea condițiilor de mediu ale regiunii. Totodată, este încurajată cooperarea pe termen lung atât între autoritățile locale și regionale, cât și între autoritățile statale, mediul privat și ONG-uri, prin generarea de proiecte pentru dezvoltarea regiunii.

Țările incluse în Strategie sunt cele acoperite de Procesul de cooperare dunăreană: Germania (landurile Baden-Württemberg și Bavaria), Austria, Slovacia, Republica Cehă, Ungaria, Slovenia, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, România, Bulgaria, Republica Moldova și Ucraina. Dintre aceste state, nouă sunt state membre ale Uniunii Europene, iar celelalte sunt implicate în diferite inițiative de cooperare cu Uniunea Europeană, unele din ele cu scopul declarat de a deveni, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, membre ale UE. Planul de acțiune al Strategiei este grupat pe patru „piloni” sau axe principale și 11 domenii prioritare de acțiune, după cum urmează:

□ **Pilonul I – interconectarea regiunii Dunării**, cu obiectivul de a îmbunătăți conectivitatea regiunii Dunării cu restul Europei și cu domeniile prioritare de acțiune: transport, energie și cultură/turism. Interconectarea regiunii poate fi realizată prin îmbunătățirea coordonării în realizarea lucrărilor de infrastructură, îmbunătățirea funcționării sistemelor de transport și energie, schimburi de experiență cu privire la energie curată și promovarea culturii și turismului Dunării;

□ **Pilonul II – Protejarea mediului în regiunea Dunării** însumează trei priorități pentru conservarea biodiversității și protejarea calității vieții

oamenilor care locuiesc pe malurile și în bazinul hidrografic al Dunării: restabilirea și menținerea calității apei; gestionarea riscurilor de mediu; conservarea biodiversității, a peisajelor și a calității aerului și solurilor;

□ **Pilonul III – Creșterea prosperității în regiunea Dunării**, a cărei necesitate a fost determinată de existența unor discrepanțe majore de dezvoltare economică și socială în bazinul dunărean. Pilonul propune trei priorități care vor reduce eterogenitatea regiunii: dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologiile informației; sprijinirea competitivității în afaceri; investițiile în oameni și competențe (resurse umane);

□ **Pilonul IV – Consolidarea regiunii Dunării**, determinat de anumite vulnerabilități de securitate ale unor sectoare din regiune, reprezentate de dominanța crimei organizate și a corupției în unele state din bazinul inferior al Dunării, acest pilon are drept obiectiv impulsivarea creșterii economice durabile și prosperității în această zonă. Astfel, prin implementarea unor măsuri coerente și coezive se urmărește transformarea regiunii Dunării într-o zonă în care se poate trăi în siguranță și consolidarea integrării acesteia în cadrul UE. Acest pilon se axează pe două priorități care vor contribui la consolidarea regiunii: îmbunătățirea capacității și a cooperării instituționale și conlucrarea pentru abordarea problemei securității și a crimei organizate. Celor patru piloni le sunt circumscrise 11 arii de prioritate vizând o varietate de probleme. Fiecare axă prioritară este monitorizată de către un coordonator al ariei de prioritate (Priority Area Coordinator). Axa prioritară 11 este SECURITATEA și urmărește consolidarea cooperării regionale în domeniul securității, pentru combaterea crimei organizate transnaționale, fiind coordonată de către Germania și Bulgaria.

Comisia Europeană identifică următoarele puncte forte ale arealului dunărean:

□ regiunea este situată într-o zonă strategică importantă, permițând conectarea Europei cu Orientul, existând posibilități reale de a dezvolta legăturile de transport și comerciale existente (de exemplu, prin rețeaua de transport TRACECA, care leagă UE de Caucaz și Asia Centrală, prin regiunea Mării Negre);

□ deși de o calitate variabilă, zona bazinului Dunării are un sistem de educație solid, cu multe universități, mobilitatea studenților în regiune fiind promovată atât la nivel național, cât și regional;

□ regiunea Dunării prezintă o diversitate culturală, etnică și naturală surprinzătoare, variind de la orașe cosmopolite și situri istorice, până la zone umede și rezervații naturale, ce se constituie în importante atuuuri de mediu: o faună și o floră excepționale, resurse prețioase de apă și peisaje extraordinare (de exemplu, Delta Dunării, Carpații);

□ fluviul Dunărea are un bun potențial de eficiență energetică, prin mai multe surse de energie regenerabilă: hidrologice, biomasă, eoliene sau termale.

Conform documentelor Comisiei Europene, obiectivele geopolitice și geostrategice urmărite de Strategie pot fi rezumate după cum urmează:

□ creșterea cu 20% față de anul 2010 a transportului de marfă pe fluviu, până în anul 2020;

□ înlăturarea blocajelor existente în calea navigației pe fluviu, până în anul 2015, pentru a putea utiliza nave de tip VIb pe toată durata anului;

□ timpi de călătorie îmbunătățiți pentru conexiuni feroviare competitive între orașele importante;

□ dezvoltarea, până în anul 2020, a unor terminale multimodale eficiente în porturile de pe Dunăre, pentru a conecta căile navigabile interioare cu cele de transport rutier și feroviar;

□ atingerea obiectivelor naționale pe baza obiectivelor energetice și privind clima din strategia Europa 2020;

□ atingerea obiectivelor de mediu prevăzute în planul de management al bazinului fluviului Dunărea;

□ reducerea nivelului de substanțe nutritive din apa fluviului pentru a permite restaurarea ecosistemelor Deltei Dunării și Mării Negre la niveluri similare cu cele din anul 1960;

□ completarea și adoptarea Planului de management al Deltei Dunării până în anul 2013;

□ implementarea planurilor de gestionare a riscurilor de inundații pe scară largă până în anul 2015, în temeiul directivei privind inundațiile – va include reducerea riscurilor de inundații până în anul 2021, având în vedere și potențialele efecte ale modificărilor climatice;

- elaborarea de planuri efective de management pentru toate siturile Natura 2000 (inclusiv cele din Delta Dunării);
- asigurarea în Dunăre a unor efective viabile de specii de sturioni și alți pești indigeni până în anul 2020, prin combaterea speciilor invazive;
- reducerea cu 25% a zonelor afectate de eroziuni ale solului de peste 10 tone pe hectar, până în anul 2020 (inclusiv zona de coastă din regiunea Dobrogea de Nord, ceea ar putea avea un potențial impact asupra infrastructurilor critice de mediu din Delta Dunării);
- investirea a 3% din PIB în domeniul cercetării și dezvoltării până în 2020;
- acces internet de bandă largă pentru toți cetățenii UE din regiune până în anul 2013;
- creșterea cu 50% a numărului de patente obținute în regiune;
- creșterea cu 40% a populației cu vârste între 30 și 34 de ani cu educație postsecundară sau echivalentă până în anul 2020;
- maximum 4 săptămâni pentru obținerea autorizațiilor de înființare a unei societăți până în anul 2015;
- schimbul eficient de informații dintre factorii de aplicare a legii relevanți până în anul 2015, în scopul îmbunătățirii securității și al combaterii infracțiunilor grave și a criminalității organizate în cele 14 țări;
- cooperarea eficientă dintre factorii de aplicare a legii relevanți până în anul 2015.

Pentru a rezuma, obiectivul Strategiei UE pentru regiunea Dunării este reprezentat de un răspuns integrat, concertat, la provocările contextului actual de securitate, accentul fiind plasat pe realizarea unor conexiuni mai eficiente pentru transport, comerț și energie, dublat de acțiuni realiste în domeniul managementului de mediu și de o cooperare consolidată în domeniul securității.

România este alături de Austria, unul dintre statele fondatoare ale Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării, fluviul danubian având, de-a lungul istoriei, o importanță geopolitică aparte pentru națiunea română, constituind atât o graniță naturală în sud și sud-est, cât și o cale de acces către Europa Centrală și de Vest.

Pe teritoriul României, Dunărea are o lungime de peste 1.075 km și cuprinde patru sectoare distincte, cu următoarele caracteristici:

1. sectorul Baziaș – Porțile de Fier II, 212 km lungime, caracterizat prin relief muntos, cu un potențial deosebit pentru turism;

2. sectorul Porțile de Fier II – Călărași, 488 km lungime, caracterizat prin relief de câmpie cu zone inundabile. Potențialul economic este deosebit, datorită forței de muncă din regiune și terenurilor agricole întinse;

3. sectorul Călărași – Brăila, 200 km lungime, este situat integral pe teritoriul României. Are potențial economic și turistic;

4. sectorul Brăila – Marea Neagră, pe canalul Sulina, 175 km lungime.

Legătura dintre Fluviul Dunărea și Marea Neagră s-a realizat prin două canale navigabile:

- Canalul Dunăre-Marea Neagră, situat între Portul Constanța-Sud-Agigea, la km 0 al canalului, și Dunăre în zona km 293, km 64,410 al canalului;

- Canalul Poarta Albă - Midia - Năvodari în lungime de 27,500 km, situat între portul Midia, km 0 al canalului, și confluența cu Canalul Dunăre-Marea Neagră, la km 29 + 41 al acestuia, inclusiv bifurcația în lungime de 5,5 km, parte integrantă a Canalului Poarta Albă - Midia - Năvodari, care de la km 3 al acestuia face legătura cu portul Luminița.

În privința cooperării regionale, România face parte din mai multe formate de parteneriate interguvernamentale, dintre care unele instituționalizate, cele mai reprezentative fiind Comisia Dunării și Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea, iar altele neinstituționalizate, cea mai importantă fiind Procesul de Cooperare Dunăreană, lansat oficial la Viena, la 27 mai 2002, pe baza unei inițiative comune a Guvernelor României și Republicii Austria, a Comisiei Europene și a Pactului de Stabilitate pentru Europa.

Regiunile deltaice au reprezentat dintotdeauna zone cu un potențial economic dezvoltat, în primul rând datorită poziției strategice, ce asigură legătura dintre rutele navigabile din interior și mări sau oceane. De asemenea, regiunile de deltă au, de regulă, soluri fertile, ceea ce le conferă o importanță deosebită pentru asigurarea hranei populațiilor din apropiere. Totodată, fiind străbătute de cursuri de apă cu un debit mare, zonele deltaice se constituie într-o resursă importantă de apă dulce, asigurând nutrienții necesari vieții. Nu în ultimul rând, datorită confluenței cu mări sau oceane, deltele asigură condițiile de mediu necesare pentru dezvoltarea unor flore și faune unice, ecosistemele deltaice fiind printre cele mai valoroase și productive din lume. Din aceste motive, navigația și dezvoltarea portuară, agricultura, pescuitul, dar și industria energetică au reprezentat ramurile de activitate ce au condus la dezvoltarea economică a zonelor de deltă.

Pe de altă parte, fiind regiuni joase, deltele sunt vulnerabile la inundații și se confruntă cu problema unor cantități mari de apă stătătoare, fiind supuse riscurilor poluării și necesitând intervenții umane pentru dragări, asanări sau irigații. Aflată pe teritoriul României și Ucrainei, la confluența cu Marea Neagră, Delta Dunării este a doua deltă ca mărime din Europa și cea mai bine conservată din lume, fiind slab populată și având pe teritoriul său preponderent localități rurale, în care principalele activități economice sunt constituite de turism și pescuit. Importanța geostrategică a zonei Deltei Dunării a fost recunoscută încă din secolul al XIX-lea când, după războiul din Crimeea, Comisia Europeană a Dunării și-a deschis sediul la Sulina pentru a menține deschise rutele de navigație la gurile Dunării și prin zona deltaică. Astfel, începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Comisia a construit, a amenajat și a întreținut diguri de protecție și a efectuat în mod constant lucrări de dragare la bara Sulina, scurtând, de asemenea, brațul Sulina pentru a înlesni navigația. În cursul secolului al XX-lea, în special în perioada comunistă, numeroase canale au fost construite pentru a susține planurile regimului privind pescuitul industrial și exploatarea stufului din regiune, iar o parte din luciile de apă au fost secate pentru ca terenurile să fie utilizate pentru agricultură. Din fericire, Delta Dunării a „supraviețuit” acestor planuri de dezvoltare, păstrându-și, în mare măsură, frumusețea naturală și biodiversitatea. Arealul deltaic prezintă atât forme pozitive de relief, constituite de grindurile fluviale și depunerile aluvionare litorale, cât și forme negative de relief, reprezentate de rețeaua hidrografică a Deltei. Astfel, aproximativ 20,5% din suprafața totală a Deltei Dunării se află sub nivelul mării, 54,5 % reprezintă arealuri cu altitudini între 0 și 1 m, iar 18% au altitudini între 1 și 2 m. Altitudinea medie a zonelor uscate din Delta Dunării este de 0,52 m. Aflată în extremitatea estică a României, Delta Dunării acoperă 2,5% din suprafața țării. Partea românească a deltei și arealele adiacente (complexul Razelm – Sinoe) au fost declarate Rezervație a Biosferei în anul 1990, iar în anul 1998 fiind inclusă și partea ucraineană. Cu o suprafață de aproximativ 5.800 km² (împreună cu complexul lagunar Razelm – Sinoe) aflați pe teritoriul României și 465 km² pe teritoriul Ucrainei, Rezervația Biosferei Delta Dunării (RBDD) se situează, din punct de vedere administrativ, pe teritoriul județelor Tulcea (51,88% din suprafața județului), Constanța (2,89% din suprafața județului) și Galați (0,08% din suprafața județului). Pe teritoriul țării noastre, Rezervația Biosferei cuprinde aproximativ 3.510 km² de areal deltaic, 1.145 km² complexul Razelm – Sinoe, 1.030 km² zonă maritimă

(până la 20 m în largul mării având Capul Midia ca extremitate), 13 km² albie fluvială între Cotul Pisicii și Isaccea (pe teritoriul României), 102 km² luncă inundabilă între Isaccea și Tulcea. În perimetrul rezervației au fost delimitate 18 zone strict protejate, ce ocupă o suprafață de 50.600 ha (8,7%), reprezentative pentru ecosistemele naturale, terestre și acvatice din rezervație, 13 zone tampon cu suprafață totală de 223.300 ha și zone economice care acoperă o suprafață de aproximativ 306.100 ha. Asemenea tuturor regiunilor deltaice, arealul suferă transformări continue sub impactul debitelor de apă și a depunerilor aluvionare. Regimul hidrografic în Delta Dunării este foarte complex, în special în arealul dintre grindurile Letea, Caraorman și canalul Dranov. Se poate afirma că întreaga regiune reprezintă o provocare pentru dezvoltarea durabilă, oportunitățile prezentate de poziția geostrategică a Deltei Dunării fiind contrabalansate de riscuri și vulnerabilități ale infrastructurii și ale climatului socio-economic.

Pentru a rezuma, un posibil model de analiză SWOT a regiunii Deltei Dunării ar putea evidenția următoarele aspecte:

<i>Delta Dunării</i>	
<i>Puncte Tari</i>	<i>Puncte Slabe</i>
<ul style="list-style-type: none">• poziția geostrategică și situarea în cadrul unui coridor de transport pan-european;• porturi fluvio-maritime;• producția de energie regenerabilă prin dezvoltarea parcurilor eoliene;• resurse naturale regenerabile și neregenerabile; biodiversitate;• condiții favorabile pentru agricultura ecologică;• turism sezonier;• forță de muncă flexibilă și calificată.	<ul style="list-style-type: none">• orașe mici cu infrastructură de servicii publice și utilități insuficient dezvoltată; dominanța zonelor rurale;• nivel redus de eficiență a traficului din cauza infrastructurii de transport învechite;• relații de cooperare insuficient dezvoltate cu localitățile de pe malul stâng al Dunării;• izolarea localităților din Delta Dunării și gradul ridicat de sărăcie a populației;• alocarea unor sume insuficiente pentru activități de cercetare, dezvoltare și inovare;• fragmentarea terenurilor agricole, lipsa mecanizării și practicarea agriculturii de subzistență;• absența unor politici și programe coerente de dezvoltare; infrastructură în turism slab dezvoltată;• nivel redus de dezvoltare a sectorului de IMM;• număr redus de investiții și repartizarea neuniformă;• rata șomajului ridicată; venituri mici ale populației; tendințe accentuate de migrație a forței de muncă;• dotare medico-sanitară deficitară și cu acoperire insuficientă.

<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> • potențial ridicat de dezvoltare a turismului ecologic, religios, cultural; • interes internațional ridicat pentru conservarea biodiversității și promovarea turismului; • potențial ridicat pentru atragere de investiții străine care pot determina o creștere a competitivității; • creșterea cererii consumatorilor pentru produse ecologice stimulând astfel îmbunătățirea ofertei acestora și specializarea în condiții naturale prielnice; • proiecte cu finanțare din fonduri structurale pentru susținerea dezvoltării/inovării, cercetării și transferului de tehnologie; • producție de energie electrică regenerabilă ieftină și potențial pentru export (de exemplu, către Turcia după construcția cablului de transport submarin); • construirea și modernizarea drumurilor, inclusiv construirea unui sector de autostradă; • potențial pentru dezvoltarea IMM-urilor și revitalizarea unor sectoare ale industriei. 	<ul style="list-style-type: none"> • concurență din partea altor zone turistice care oferă prețuri competitive și servicii de calitate superioară; • accentuarea procesului de dezindustrializare; capacitate redusă de susținere financiară a modernizării; • migrarea masivă a populației active din mediul rural către mediul urban și creșterea șomajului; • incapacitatea gospodăriilor țărănești și/sau a fermelor de a concura cu produse agricole similare din Uniune; • risc de deprofesionalizare a categoriilor de populație cu studii superioare din cauza lipsei unor locuri de muncă în conformitate cu nivelul de studii absolvit; • relocalizarea unor afaceri/sectoare industriale în Republica Moldova sau Ucraina, din cauza costurilor reduse de producție; • deficiențe în administrarea activelor financiare necesare dezvoltării infrastructurii de transport de către administrația locală; • risc mare de producere a calamităților naturale (inundații, erodarea zonei costiere) sau de producere și răspândire a unor epidemii.

Infrastructurile din Delta Dunării au fost create și dezvoltate astfel încât să permită adaptarea rapidă la condițiile sistemului natural, aflat într-o permanentă evoluție. În mod tradițional, rețeaua de infrastructuri deltaice a utilizat cursurile naturale de apă existente, urmând îndeaproape direcția acestora.

Infrastructurile critice din Delta Dunării se constituie în sisteme complexe de infrastructuri, determinate de necesitățile vitale de funcționare a comunităților și urmărind îndeaproape clasificările aplicabile infrastructurilor

critice în general. Astfel, din mulțimea infrastructurilor fizice din Delta Dunării, îndeplinesc funcții vitale și asigură stabilitatea sistemelor, fiind asimilabile conceptului de infrastructuri critice, următoarele categorii de structuri:

a) *infrastructuri critice ale transportului fluvial și maritim*, precum portul Sulina, porturile fluviale, dintre care cel mai important este portul Tulcea, rețeaua de transport mărfuri și persoane în zona deltaică, infrastructurile portuare cu rol de asigurare cu utilități – electricitate, apă potabilă etc., infrastructurile portuare cu rol de operare a mărfurilor, șantierul naval din Tulcea, instalațiile de far Sulina, Sf. Gheorghe și Portița, stațiile de radionavigație, sistemele de radiolocație și de comunicații, sistemele de balizaj, infrastructura de îndiguire, dragare și amenajare sau ameliorare a cursurilor de apă, elemente de infrastructură pentru asigurarea securității și siguranței navigației, pentru asigurarea navigabilității pe Dunăre (spărgătoarele de gheață) și pentru intervenții în situații de urgență (nave și dispozitive de intervenție, de exemplu navele sanitare), sistemele de control de mediu, de evaluare a calității apei și aerului.

b) *infrastructuri critice ale localităților din Delta Dunării*, categorie în care putem include stațiile de epurare și rețelele de furnizare a apei potabile, rețele de transport a energiei electrice și stațiile de transformare sau de producere a energiei electrice (de exemplu, în localitatea Sf. Gheorghe), rețele de telefonie, stații și centrale, rețele și posturi de radio și TV aflate în sistemul național sau local de alertă, iluminatul public, rețele de transport public fluvial, spitalele din orașele Tulcea și Sulina, infrastructuri ale sistemelor de prevenire și stingere a incendiilor și de protecție civilă, canale de acces în localități. Din acest punct de vedere, în categoria sus-menționată putem include obiective strategice precum ansamblul podurilor dunărene de la Cernavodă și Fetești, podul combinat și podul peste vechiul traseu al canalului de la Cernavodă, podul rutier Vadu Oii – Giurgeni, tronsonul de cale ferată 812 Medgidia – Tulcea, cu ansamblul construcțiilor și instalațiilor care asigură desfășurarea în bune condiții a circulației feroviare.

c) *infrastructuri critice ale sectorului socio-economic*, precum rețele de distribuție a energiei electrice (atât de înaltă tensiune, cât și de 380 de volți) și a apei, rețele și sisteme de aprovizionare cu carburanți, rețele de calculatoare și comunicații, în special componentele fizice ale acestora (relee, cabluri, stații, comutatoare etc.), infrastructuri ale unor drumuri strategice, depozite de materii prime, materiale finite sau de importanță strategică, depozite de alimente și medicamente inclusiv depozite frigorifice de stocare a producției piscicole,

canale de acces, lacuri și lucii de apă întrebuințate pentru pescuit, infrastructuri întrebuințate pentru colectarea stufului.

d) *infrastructuri critice ale sistemului de ordine publică, de siguranță și informațional*, ce includ structuri ale poliției și jandarmeriei, inclusiv ale poliției comunitare și rurale, ale Inspectoratului pentru Situații de Urgență, ale forțelor de intervenție și reacție rapidă, precum și ale serviciilor de informații.

Referindu-ne la câteva aspecte ale priorităților dezvoltării durabile este bine să subliniem că în privința infrastructurilor critice din localitățile Deltei Dunării, se înregistrează deficiențe majore în domeniul dezvoltării utilităților publice. Astfel, în unele localități nu există rețele de distribuție a apei potabile, iar în cele în care astfel de rețele există, acestea înregistrează un grad ridicat de uzură, necesitând reabilitare sau înlocuire. Carențele înregistrate în aprovizionarea cu apă potabilă și lipsa canalizării pentru apele menajere în localitățile din Delta Dunării reprezintă vulnerabilități ale infrastructurii cu impact asupra ratei mortalității și a speranței de viață a populației din zonele deltaice, favorizând mortalitatea din cauza bolilor. Totodată, majoritatea localităților din Delta Dunării au o infrastructură precară pentru depozitarea deșeurilor, ceea ce expune atât populația, cât și mediul înconjurător la riscuri suplimentare. O analiză primară a climatului socio-economic din Delta Dunării relevă anumite vulnerabilități, care se pot transforma, cu ușurință, în pericole sau amenințări. Condițiile de mediu și de trai din Delta Dunării favorizează răspândirea zoonozelor și apariția unor boli infecțioase cu impact sever asupra sănătății publice, localitățile deltaice constituindu-se în potențiale zone endemice pentru holeră sau gripă aviară.

Infrastructurile critice ale serviciilor medicale sunt, de asemenea, destul de slab dezvoltate, fiind necesară organizarea unui proces de planificare medicală. În ceea ce privește dotările, infrastructura de sănătate este precară, iar personalul deficitar, în marea majoritate a cazurilor fiind necesară reabilitarea clădirilor (acolo unde acestea există) și aprovizionarea corespunzătoare a acestora. Starea actuală a infrastructurilor sanitare din Delta Dunării face aproape imposibilă intervenția promptă în cazul apariției unor epidemii. Vulnerabilități suplimentare sunt generate și de accesul limitat al populației la servicii medicale calitative și deficitul de personal medical cu studii medii și superioare. Toate acestea sunt analizate în Strategia Deltei Dunării pentru perioada 2011-2015, ca parte integrantă de dezvoltare durabilă a României.

Ca o *concluzie generală* se poate aprecia că vulnerabilitățile și amenințările cu care se confruntă infrastructurile critice din Delta Dunării reclamă investiții majore în domeniu pentru cercetare, dezvoltare și inovație

tehnologică. În prezent, inițiativele private în domeniul infrastructurii critice nu sunt bine dezvoltate, acestea fiind, în general, orientate mai degrabă către protecția infrastructurii critice de mediu. Se resimte din ce în ce mai acerb nevoia promovării și demarării unor proiecte în parteneriate public-private în domeniul securității infrastructurii critice, în special a celor de navigație fluvială și ale localităților, astfel de proiecte aflându-se încă în stadiu incipient la nivel național și regional. Totodată, apreciem că presiunea exercitată de o serie de factori de risc naturali sau antropici asupra sistemelor de infrastructuri vitale ar putea fi diminuată prin inițierea și dezvoltarea unor forme de cooperare transnațională. Obiectivul strategic al acestor colaborări ar putea fi reprezentat de elaborarea unor măsuri adecvate și eficiente de protecție a elementelor de infrastructură critică din regiunea Deltei Dunării. În aprecierea noastră, o astfel de abordare ar putea conduce, pe termen mediu și lung, la diversificarea oportunităților de dezvoltare economico-socială și la creșterea gradului de coeziune și integrare al arealului. Nu în ultimul rând, considerăm că activitatea de cercetare și dezvoltare în domeniul protecției infrastructurilor critice ar putea fi impulsionată prin elaborarea unor studii detaliate ale impactului eroziunii litoralului, intruziunii apei sărate de suprafață și adâncime în zona Deltei și schimbărilor climaterice asupra elementelor de infrastructură din arealul deltaic, a unor cercetări antropologice și sociale care propun soluții pentru dezvoltarea durabilă a localităților din Delta Dunării, cu respectarea normelor de mediu și păstrarea patrimoniului cultural existent, identificarea unor soluții de inginerie „ecologică” pentru dezvoltarea infrastructurilor energetice și de transport și, nu în ultimul rând, elaborarea și implementarea unor planuri de management integrat pentru protecția infrastructurilor vitale, care să țină cont de evoluțiile și vulnerabilitățile macrosistemice (din regiunea Dunării și bazinul Mării Negre), cu impact negativ asupra arealului deltaic.

BIBLIOGRAFIE

Action Plan -Accompanying document to the Communication from the Commission to The European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. European Union Strategy for the Danube Region” disponibil la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communication/danube/action_plan_danube.pdf, accesat la 21.01.2013.

- Communication from the Commission on a European Programme for Critical Infrastructure Protection (COM(2006) 786 final)*, disponibil la adresa http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0786en01.pdf, accesat la 03.02.2013.
- Comunicare a Comisiei Către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul economic și Social European și Comitetul Regiunilor. Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării* disponibil la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/ources/ocoffic/official/ommunic/danube/om2010_715_danube_ro.pdf, accesat la 19.01.2013.
- Declarația de la București a Summit-ului Dunării*, București, 8 noiembrie 2010, disponibil la adresa http://www.mae.ro/sites/default/files/file/mae_old/pdf/UE-Dunarea/2010.11.08_decl_summit.pdf, accesat la 19.01.2013.
- EUSDR Report 2012 - Priority Area 1a -To improve mobility and multimodality – Inland waterways* disponibil la adresa <http://www.danube-navigation.eu/>, accesat la 22.12.2012.
- Green Paper on a European Programme for Critical Infrastructure Protection (presented by the Commission) (COM(2005) 576 final)*, Bruxelles, 17.11.2005 disponibil la adresa <http://eur->
- Strategia de Securitate Națională a României*, București, 2006 disponibil la adresa www.presidency.ro/static/ordine/SSNR/SSNR.pdf, accesat la 19.01.2013.
- Strategia Deltei Dunării pentru perioada 2011-2015* disponibil la adresa <http://www.mai.gov.ro/Documente/Transparenta%decizionala.pdf>, accesat la 29.01.2013.
- Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării. A doua contribuție națională*, disponibil la adresa <http://www.mae.ro/sites/UE-Dunarea.pdf>, accesat la 19.01.2013.
- Zaharia, Silvia-Alexandra, „*Vulnerabilități, riscuri și amenințări ale infrastructurilor critice din Delta Dunării*” în *Strategii XXI – Complexitatea și dinamismul mediului de securitate*, volumul 2, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012.

**UN VEAC DE LA PARTICIPAREA ROMÂNIEI
LA CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC
– 1913-2013 –**

**A CENTURY FROM ROMANIA'S
PARTICIPATION IN THE SECOND BALKAN WAR
– 1913-2013 –**

*General de brigadă (r)prof. univ. dr. Florian TUCĂ**
*Colonel (r) prof. univ. dr. Eugen SITEANU***

Rezumat: Anul acesta se împlinesc 100 de ani de la cel de-al Doilea Război Balcanic în care trupele române, al căror comandant suprem a fost regele Carol I, au oprit agresiunea Bulgariei împotriva foștilor ei aliați. În această lucrare se prezintă pe scurt acțiunile ofensive ale Armatei României în campania anului 1913 din Bulgaria și mesajul regelui Carol I adresat oștirii române de Anul Nou.

Cuvinte-cheie: Războiul Balcanic; acțiuni ofensive; mesajul de Anul Nou; campanie; foști aliați.

Abstract: The year we celebrate one hundred years since the Second Balkan War in which the Romanian troops, whose the Supreme Commander was king Carol I, stopped the Bulgarian attack against its allies.

In this paper there are briefly presented the offensive actions of the Romanian Army in 1913 campaign in Bulgaria and the message of King Carol I addressed to the Romanian Army for the New Year.

Keywords: Balkan War; offensive actions; message for the New Year.; campaign; former allies.

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România.

** Profesor univ. dr. ing., Academia Comercială, Satu Mare și Universitatea Națională de Apărare „Carol I”; membru corespondent al AOȘR; vicepreședintele Asociației Absolvenților UNAp „Carol I”; e-mail: esiteanu@yahoo.com.

Noi, românii, suntem foarte bogați în evenimente aniversare. Faptul este pe deplin explicabil: pentru că istoria noastră multimilenară a fost mereu și mereu marcată sau jalonată de astfel de evenimente, fie că acestea au fost de ordin politic, social, cultural, militar etc. între astfel de evenimente s-au numărat, aproape în permanență, luptele, bătăliile sau războaiele duse de români pentru apărarea hotarelor, a ogoarelor, a bogățiilor materiale, a limbii, a obiceiurilor, a credinței etc. Referindu-se la ele, cu pana sa plină de culoare și de fior național-patriotic, Alexandru Vlahuță spune într-una dintre cuvântările sale: **„Vijelii cumplite au trecut peste noi. La toate am ținut piept, și nu ne-am dat și aici am stat. Ca trestia ne-am îndoit sub vânt, dar nu ne-am rupt. Și-am rămas stăpâni pe moșia noastră. Știe numai bunul Dumnezeu cu cât sânge ne-am plătit noi pământul acesta, scump tuturor românilor, scump pentru frumusețile și bogățiile lui, scump pentru faptele mărețe înălțătoare care s-au petrecut pe el.”**¹

Un principal eveniment aniversar al anului 2013 îl reprezintă împlinirea unui veac de la participarea României la cel de-al Doilea Război Balcanic, în care țara noastră s-a angajat animată de scopuri nobile și drepte: să facă față amenințărilor unor puteri străine; să asigure liniștea și siguranța statului, și nu, în cele din urmă, să realizească la trupul Țării o bună parte din teritoriile care se aflau încă sub ocupație străină, și anume Cadrilaterul.

Este necesar să amintim că în anul 1912, în Primul Război Balcanic, Turcia a fost învinsă de armatele Bulgariei, Serbiei, Muntenegrului și Greciei, care nu s-au înțeles între ele la împărțirea teritoriilor eliberate. Ca urmare, pe data de 17 iunie 1913, Bulgaria i-a atacat pe foștii săi aliați.

Dacă în Primul Război Balcanic, desfășurat din toamna anului 1912 până în vara următorului an, România nu a participat, din cauze multiple, la care nu ne vom referi, deoarece nu face obiectul relatării noastre, în cel de-al Doilea Război Balcanic ea s-a angajat cu o mare parte din forțele sale militare, în scopurile exprimate cu o deplină claritate într-o „Notă” pe care Ministerul Român al Afacerilor Străine din acel timp a înaintat-o Legațiilor

¹ Alexandru Vlahuță, „Cuvântare rostită la Ședința Camerei de la 13-14 decembrie 1896”, București, 1897.

române din străinătate. În acel document istoric, ce fusese semnat chiar de către una dintre cele mai însemnate personalități statale din acea epocă – Primul Ministru Titu Maiorescu –, se spunea, printre altele: **„Făcând să înainteze armata pe pământul bulgar, România nu urmărește nici o politică de cucerire și nici zdrobirea armatei bulgare. Acțiunea militară a României este datorată în primul loc (rând – n.n.) obligației de a procura acum teritoriului său de peste Dunăre o graniță asigurată. Conflictul actual între statele balcanice, și mai ales originea acestui conflict, născut din intransigența generalului bulgar și agresiune la care s-a dat contra aliaților din ajun, au întărit pe guvernul român în convingerea că o graniță strategică se impunea spre partea Bulgariei, pentru a face cu puțință pe viitor relații pașnice între cele două state. Această graniță este linia Turtucaia-Dobrici-Balcic, cu un oarecare număr de kilometri la apus și la miazăzi, după configurația terenului. În afară de aceasta, interesele esențiale ale României în Peninsula Balcanică ne împiedicau a rămâne simpli spectatori în fața tendințelor de hegemonie pe care Bulgaria o manifesta în paguba celorlalte state, a doua zi chiar după lupta comună de dezrobire.**

Element constant de ordine și pace în Orientul Europei, România are datoria de a participa la reglementarea definitivă a unei chestiuni care, la porțile sale chiar, prea mult timp a amenințat și pe urmă a tulburat pacea generală. Lucrând, în aceste condiții, pentru a ajunge la un aranjament definitiv cu beligeranții, România nu crede numai a contribui la asigurarea intereselor legitime ale părților direct în cauză, ci și a ajuta eforturile pacifiste ale Marilor Puteri.”²

Ca datare în timp, cel de-al Doilea Război Balcanic s-a desfășurat în vara anului 1913, în lunile iunie și iulie. În perioada respectivă, în fruntea statului român s-a aflat regele Carol I, cea a guvernului – așa cum am mai arătat, Titu Maiorescu – iar la conducerea armatei, în calitate de Ministru de război, generalul de divizie Constantin Hârjeu și de Șef al Marelui Stat

² Titu Maiorescu, „România, Războaiele balcanice și Cadrilaterul”, ediția din anul 1995, București, p. 221.

Major, generalul Alexandru Averescu, toți oameni luminați și capabili, foarte bine pregătiți în conducerea acțiunilor statale și militare.

Acești iluștri bărbați de stat și de arme demni de fapte mari au fost, de drept și de fapt, conducători străluciți ai trupelor române participante la acea campanie. Prin implicarea și sub conducerea lor directă, s-au luat cele mai indicate și judicioase măsuri menite să asigure, în cele din urmă, o strălucită victorie a trupelor noastre. Care au fost aceste măsuri? Mai întâi de toate, pe **data de 20 iunie 1913**, a fost decretată mobilizarea armatei, acțiune începută din ziua de 23 iunie 1913.

Ca și în anul 1877, la chemarea Patriei, au răspuns cu entuziasm zeci și zeci de mii fii ai poporului român capabili de efort militar, pentru că toți înțeleseseră scopurile și mobilurile acestor chemări. Ca urmare, într-un timp foarte scurt, efectivele armatei noastre s-au ridicat la peste 300.000 de luptători.

În **data de 27 iunie**, România a declarat, în mod efectiv, război Bulgariei. În virtutea acestui fapt, într-o „Notă” diplomatică pe care guvernul României a adresat-o celui bulgar, s-a precizat în mod expres faptul că **„Guvernul român a dat deja ordin armatei de a intra în Bulgaria”**. În acea „Notă” se preciza și de data aceasta scopul acestei acțiuni militare, în următoarele formulări:

„Noi am intrat pe teritoriul Bulgariei cu două scopuri:

a) a ne asigura o frontieră dobrogeană „Strategică”, adică Turtucaia – cu câțiva kilometri la vest de Dobrici-Balcic, deoarece convenții internaționale se vede că n-au însemnătate pentru bulgari, care au atacat pe proprii lor aliați;

b) de a participa, ca parte integrată, la tratatul care va regla împărțirea teritoriilor câștigate de aliați de la turci, fie că această aranjare se va face numai între cele patru state balcanice (Serbia, Muntenegru, Grecia și Bulgaria – n.n.), care atunci vor trebui să aranjeze cu noi, fie se va face de Rusia, la Petersburg (unde noi n-avem ce căuta) și apoi aici, în București, înțelegere cu noi.”³

³ Titu Maiorescu, *op. cit.*, p. 134.

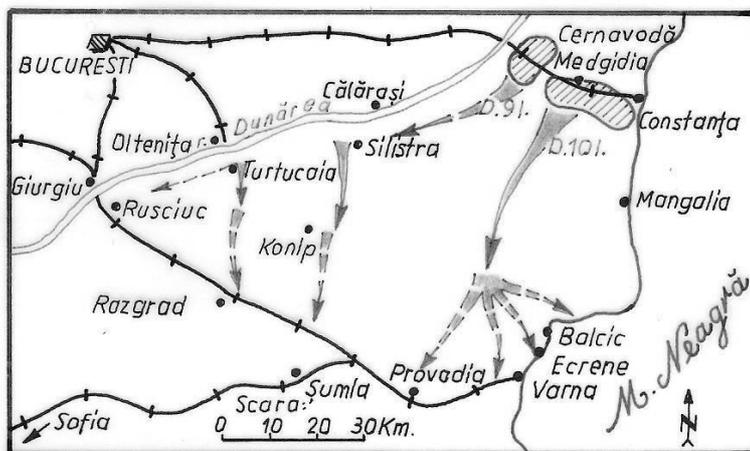

În ziua de 29 iunie, în urma ordinelor primite, grosul armatei române se afla deja în plină acțiune pe frontul de dincolo de Dunăre, înaintând, în mod viguros, în direcția generală Sofia.

În legătură cu această acțiune militară, se impune a se sublinia că n-a fost o înaintare „în pas de marș”, cum se relatează, în mod eronat, în unele studii militare de specialitate, ci una viguroasă, „de importanță strategică”, cu treceri peste unele obstacole întâlnite în cale și peste cursuri de apă, cu forțarea unor puncte obligate de trecere, iar pe alocuri chiar și cu ciocniri directe între trupele noastre și cele bulgare. Fiind adesea nevoite să facă față și să depășească greutățile specifice unui autentic câmp de luptă, militarii noștri și-au continuat cu vigoare înaintarea în direcția Sofia.

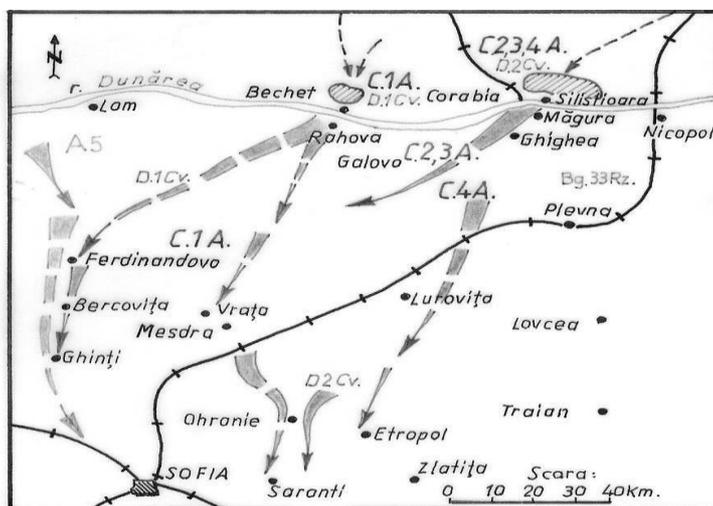

**DIRECȚIILE DE OFENSIVĂ ALE TRUPELOR ROMÂNE
ÎN CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI BALCANIC
ACȚIUNILE GRUPĂRII DE EST (SECUNDARĂ)**

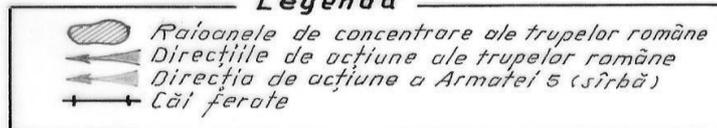

b)

ACȚIUNILE GRUPĂRII DE VEST (PRINCIPALĂ)

Legenda

Cu privire la această acțiune, pe data de 3 iulie 1913, în însemnările sale politice zilnice, Titu Maiorescu avea să noteze următoarele: **„Trupele noastre înaintează viguros spre Sofia”**. A doua zi (14 iulie), mai târziu, într-o telegramă pe care Primul Ministru o adresa Regelui Carol I, cel care era comandantul de căpetenie al armatei române, îl informa pe suveran că acea înaintare nu se desfășura **„într-un ritm lent”**, așa cum socoteau unii oameni politici ai vremii, **„ci cu vigoare”**, asigurându-l, totodată, pe rege că **„înaintarea armatei române nu poate fi oprită decât prin armistițiul general, deci simultan cu preliminariile de pace încheiate între cei cinci beligeranți”**⁴ (Serbia, Muntenegru, Grecia, Bulgaria și România – n.n.).

Referindu-ne la această **„înaintare viguroasă”**, nu putem trece cu vederea peste faptul că, pe alocuri, trupele noastre s-au angajat și în ciocniri directe cu forțele adverse, nu cu atacuri sau asalturi crâncene sau cu lupte directe corp la corp, ca cele din timpul războiului de la 1877-1878.

În cadrul acelor ciocniri directe se vor înregistra, din păcate, și evidente pierderi umane de partea ambelor tabere.

În cele mai multe dintre lucrările românești dedicate prezentării și analizării celui de-al Doilea Război Balcanic, se trece prea ușor cu vederea peste aceste acțiuni militare, unde fără să se arate faptul că pe câmpul de luptă s-au înregistrat și pierderi umane atât în tabăra alor noștri, dar și în cea a adversarilor.

În această privință, în urma documentării noastre, am putut depista unele informații interesante, care până în prezent n-au mai fost semnalate în cărțile sau în studiile de specialitate publicate până acum.

De exemplu, în însemnările sale politice zilnice din data de 7 iulie 1913, Titu Maiorescu face următoarea consemnare: **„Vine la 8 dimineața, la mine, generalul Hârjeu, cu informație de la Averescu, că joi seara (4 iulie – n.n.), la întâlnirea avangardelor noastre cu arriére-garde bulgare, am pierdut noi la Vrața 3 oameni și spre Ferdinandovo un om”**⁵.

Astfel de pierderi umane în tabăra alor noștri se vor înregistra și după aceea. În această privință, în lucrarea intitulată **„Istoria campaniei militare**

⁴ Titu Maiorescu, *op. cit.*, p. 139.

⁵ Titu Maiorescu, *op. cit.*, p. 141.

din anul 1913”, semnată de Corvin M. Petrescu, se relatează, la un moment dat, despre un amplu duel de foc dintre militarii unui detașament de cicliști români din Divizia 1 cavalerie ai unui escadron din Regimentul 9 roșiori, pe de o parte, și luptătorii bulgari, pe de altă parte, pe timpul căruia s-au înregistrat pierderi de oameni în ambele tabere.

Dueluri de foc au avut loc în satul Linta, de pe malul râului Ogost, cât și pe o porțiune de teren din apropiere, care se afla pe un terasament al căii ferate Vidin-Vrața.

Cu privire la ele, în lucrarea mai sus citată se consemnează: **„Detașamentul cicliștilor a procedat la ocuparea înălțimilor de la sud-vestul satului Linta, iar escadronul a procedat la ocuparea înălțimilor de la est, pe malul drept al Ogostului. Spre a ști ce se găsea dincolo de defileu, s-au organizat două recunoașteri: una comandată de sublocotenentul Roșca, compusă din 5 cicliști, spre calea ferată Vidin-Vrața, și a doua sub comanda brigadierului Mihăilescu, de la cicliști, spre pădurea aflată pe flancul drept. Două companii bulgare ocupau înălțimea Bel Marcovo și aceste companii au primit cu focuri întâia recunoaștere, omorând pe soldatul ciclist Ion Marius Teodorescu”**⁶.

Pe timpul desfășurării celorlalte recunoașteri, care au fost întâmpinate și ele cu alte dueluri de focuri, s-au înregistrat alte pierderi umane în rândurile alor noștri, dar care, din păcate, n-au mai fost consemnate cu nume concrete în lucrarea mai sus citată și nici în alte cărți dedicate aceluia război, așa n-aveau să fie semnalate, la modul concret, ca număr și ca nume, nici pierderile umane înregistrate de noi din cauza bolilor și epidemiilor inerente tuturor campaniilor militare din trecutul mai îndepărtat.

Rămâne, evident, socotim noi, ca în legătură cu militarii români morți, răniți și dispăruți în timpul celui de-al Doilea Război Balcanic, să se întreprindă încă cercetările de rigoare.

Pentru că este imperios necesar să identificăm pe toți eroii români din toate timpurile, să-i evocăm și să-i preamărim după cuviință!

⁶ Corvin M. Petrescu, „Istoricul companiei militare din anul 1913”, București, 1914.

Imagini foto din cel de-al Doilea Război Balcanic:

- 1) militari din Regimentul 9 roșiori gata de luptă; 2) regele Carol I, Ferdinand și generalul Averescu pe un monitor;
- 3) regele Carol I și generalul Alexandru Averescu într-o trăsură în timpul campaniei;
- 4) prizonieri bulgari (în stânga) și ostași români (în dreapta) în timpul celui de-al Doilea Război Balcanic.

Sursa: <http://www.mapn.ro/smg/SIA/Calendarul%20tradițiilor%20militare%202013.pdf>

Participarea României la cel de-al Doilea Război Balcanic s-a încheiat, până la urmă, pentru noi, românii, cu o mare victorie. În urma Conferinței de pace, care s-a desfășurat la București, în zilele de 16-28 august 1913, **Cadrilaterul**, străvechi pământ românesc, a revenit la trupul țării.

În concluzie, grație unor excelente preparațiuni ale participării României la cel de-al Doilea Război Balcanic, a unei rapide mobilizări a oștirii, a unei bune organizări a campaniei, a asigurării trupelor cu cele de trebuință (armament, echipament, hrană, asistență medicală etc.), a existenței unui comandament judicios alcătuit, care a organizat și a condus aproape ireproșabil **„marșul zis strategic”** al trupelor române, și nu, în cele din urmă, a modului exemplar în care s-au comportat militarii noștri, armata română a încheiat campania din 1913, din Bulgaria, în mod strălucit! La sfârșitul anului 1913, evocând și laudând, după cuviință, participarea glorioasă și victorioasă a armatei române la cel de-al Doilea Război Balcanic și aducând calde mulțumiri militarilor români învingători, Regele Carol I, comandantul suprem al oștirii, s-a adresat foștilor combatanți care se întorseseră victorioși la vetre, cu un **„Ordin de zi pe armată”**. El reprezenta, de fapt, și **„Mesajul de anul Nou”** (1914) adresat oștirii de către suveran. Pentru că, din păcate, textul acestui document istoric, care este foarte interesant și n-a prea fost citat în lucrările de specialitate, ba și mai mult chiar dat uitării, noi îl vom reproduce aici *in extenso*, ca încheiere a expunerii noastre:

„Ostași,

Puteteți privi cu mândrie anul care s-a dus. El va rămâne neșters în amintirea noastră prin însemnătatea faptelor săvârșite. V-ați împlinit datoria mai presus de orice laudă. Simt, dar, o vie mulțumire a vă împărtăși adâncă mea recunoștință pentru graba cu care ați răspuns la chemarea Țării.

Ați arătat că, în orice clipă, Patria se poate rezema pe voi.

Dacă n-au fost lupte sângeroase, totuși ați dovedit adevărate însușiri războinice, răbdând cu bărbăție toate obstacolele și neajunsurile.

Ați înfruntat boala nemiloasă ca niște voinici. Întipărite pe veci vor rămâne în inimile noastre numele acelor care nu s-au mai întors la căminurile lor.

Fiți pururi însuflețiți de înaltele simțăminte care v-au călăuzit în acele vremuri mari și care vor rămâne fala armatei.

Medalia „Avântul Țării”^{*}, care vă împodobește pieptul, va aminti vouă și viitorimii acțiunea măreață, care prin grabnica și hotărâta ei îndeplinire, a ridicat și mai sus renumele nostru.

Vă mulțumesc călduros pentru ascultarea și disciplina ce le-ați arătat în aceste zile înălțătoare, fără să dați o clipă înapoi în fața jertfelor și greutăților de tot felul pe care împrejurările le impuneau.

CAROL I⁷.

După cum am subliniat în cuprinsul acestui material dedicat celui de-al Doilea Război Balcanic, pierderile în oameni sau jertfele de sânge date de luptătorii români n-au fost prea numeroase în comparație cu cele înregistrate în atâtea și atâtea alte campanii militare. Din această cauză, pe teritoriul țării noastre nu s-au înălțat, după știința noastră decât un monument în amintirea sau întru slava celor căzuți eroic la datorie în timpul aceluia război. Acesta se află în cimitirul eroilor din orașul Zimnicea, județul Teleorman. El are formă de cruce-monumentală și este așezat în marginea unei cripte din beton. Acolo, în criptă, au fost depuse rămășițele pământești a 36 de soldați și gradați, eroi ai războiului nostru din anul 1913. Numele tuturor sunt consemnate, în ordine alfabetică, în Revista „România Eroică” nr. 3-4, din 1935. Pentru o caldă aducere aminte a acestora, vom cita și noi, în continuare, câteva nume: Asache Vasile, Aisanschi Igit, Barbu Gheorghe, Badea Marin, Cumpănă Ion, Cornei Petre, Drăgan Nicolae etc.⁸

Fiele, tuturor, țărâna ușoară!

^{*} **Nota noastră:** Medalia „Avântul Țării” a fost instituită în anul 1913 și ea a fost acordată tuturor militarilor și personalului civil care au prestat un serviciu permanent pe lângă armata română participantă la campania din anul 1913. Piesa este deosebit de arătoasă și de frumoasă. Ea are reprodușă pe avers o acvilă cruciată și încoronată, care ține în gheara dreaptă o spadă, iar în cea stângă un sceptru. Pe aceeași față a medaliei se află înscrisă această legendă: „**Înălțătorul avânt 1913**”. Pe revers este reprezentată o secvență referitoare la trecerea trupelor române dincolo de Dunăre, pe un pod de vase, iar în plan îndepărtat apare o „verigă” din lanțul Munților Balcani. În sfârșit, pe marginea aceleiași părți a medaliei se află următorul înscris: „**Din Carpați, peste Dunăre, la Balcani**”.

⁷ Coroiu M. Petrescu, „*Istoricul campaniei militare din anul 1913*”, București, 1914.

⁸ Dr. Florian Tucă, dr. Cristache Gheorghe, „*Altarele eroilor neamului*”, București, 1994, p. 296.

BIBLIOGRAFIE

Alexandru Vlahuță, „Cuvântare rostită la Ședința Camerei de la 13-14 decembrie 1896”, București, 1897.

Titu Maiorescu, „România, Războaiele balcanice și Cadrilaterul”, ediția din anul 1995, București.

Corvin M. Petrescu, „Istoricul companiei militare din anul 1913”, București, 1914.

Dr. Florian Tucă, dr. Cristache Gheorghe, „Altarele eroilor neamului”, București, 1994.

EFECTE ALE GLOBALIZĂRII ECONOMICE ASUPRA SECURITĂȚII INDIVIDULUI

EFFECTS OF ECONOMIC GLOBALIZATION OVER INDIVIDUAL SECURITY

*Dr. Mirela ATANASIU**

Rezumat: Globalizarea economică reprezintă doar o dimensiune a fenomenului atât de răspândit. Fenomenul globalizării a stârnit discuții în contradictoriu legate în special de efectele pe care le are asupra securității individuale. Aceasta este și motivația pentru care abordăm această temă de actualitate urmărind să identificăm și să analizăm unele dintre aceste efecte care afectează starea de securitate percepută la nivel individual sau de grupuri umane. Astfel, vom urmări efectele pozitive și negative, directe și indirecte, sociale, economice, psihologice etc. ale globalizării economice asupra indivizilor.

Cuvinte-cheie: globalizare economică; efecte; securitate individuală; securitate națională; nivel de trai; percepție.

Abstract: Economic globalization represents just a dimension of such spread phenomenon. The globalization phenomenon has raised contradictory discussions particularly related to the effects that it has over the individual security. This is also the reason why we approach this actual theme aiming to identify and analyze some of these effects affecting the security state perceived on the individual or human groups level. Thus, we will follow the social, economic, psychological etc., direct and indirect, positive and negative effects of economic globalization over the individuals.

Keywords: economic globalization; effects; individual security; national security; level of living; perception.

* Cercetător științific, doctor în științe militare și informații, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, e-mail: atanasiu.mirela@yahoo.com.

Globalizarea, indiferent dacă este privită ca fenomen sau proces, semnifică, cu prioritate, eliminarea limitelor teritoriale, indiferent dacă ne referim la relații politice, economice, sociale, militare sau de orice altă natură.

Globalizarea actuală este văzută în termeni de ascensiune nelimitată a tehnologiei, circulație neîngrădită a informației, uniformizare a economiei, liberă circulație a capitalului și a indivizilor și, nu în ultimul rând, alinierea politică în perspectiva unei guvernări globale.

O perspectivă importantă de înțelegere a globalizării este premisa că activitatea economică domină relațiile internaționale înlocuind războiul ca forță motrice atât în politica statelor, cât și cea a politicii duse pe plan global. Astfel, caracteristica esențială a globalizării economice este aceea că efectele sale și activitățile sale transcend limitele naționale teritoriale ale statelor.

Globalizarea și mutațiile în materie de securitate

Nu există îndoială că globalizarea a mutat atenția de la stat ca obiect principal de referință al securității și a deschis drumul unei multitudini de alte amenințări, obiecte de referință și cadre de securitate la care specialiștii să se raporteze în studiul securității. Astfel, a început să se mute centrul de gravitate pe alte dimensiuni de securitate – umană, economică, identitară, de mediu etc.). Un element-cheie în tot acest proces al mutațiilor de securitate este acela că globalizarea (împreună cu creșterea costurilor bunurilor și serviciilor și amplificarea capacității de distrugere a noilor arme) a devenit instrument al degradării războiului tradițional ca metodă de reglementare a relațiilor dintre state, fapt ce a dus ulterior, pe linie de consecință, la slăbirea bazei naționale ale statelor-națiuni.

La nivel individual, globalizarea se referă la creșterea ariei, dimensiunii și intensității interacțiunilor umane și consecințele acestora generează un nivel crescut de interdependență. Interdependența duce la creșterea importanței nivelului sistem global (economie globală, sfera informațională globală, mediu global de securitate, societate internațională) în defavoarea nivelului unitar al statului. Acest proces duce la înmulțirea intereselor comune, împărtășite de grupuri din ce în ce mai largi de indivizi care sunt determinați să colaboreze în găsirea de soluții la probleme care

devin și ele globale (epidemii, crize economice, război cibernetic, schimbări climatice etc.).

Datorită faptului că globalizarea schimbă natura și intensitatea amenințărilor, nivelul statal devine din ce în ce mai puțin relevant ca obiect de referință, iar capacitățile de stat devin incapabile în a se adresa acestor amenințări. Astfel, securitatea națională încetează să fie unicul exponent de raportare al securității.

Securitatea umană

Conceptul de securitate umană este strâns legat de securitatea dezvoltării umane și drepturile omului. Aceasta deoarece se cunoaște că dezvoltarea umană nu poate avea loc fără asigurarea respectării drepturilor universale și fundamentale ale omului, iar aceasta reprezintă o condiție sine qua non a dezvoltării societății și individului. Cadrul securității umane cuprinde cele două concepte, le combină și le comprimă reieșind un tot unitar.

Individul este principalul obiectiv al securității umane, această paradigmă împrumutând din areale, concepte și modele politice, economice și sociale centrate pe om sau grup. Securitatea comunității umane, cadru al organizării indivizilor sociali, prin care se asigură protejarea mediului de viață al indivizilor în fața elementelor cu caracter perturbator sau distructiv, rezultă astfel că securitatea individului este legată de managementul amenințărilor.

Aceste transformări în paradigma securității au generat suficiente argumente pentru definirea securității umane ca înglobând patru caracteristici fundamentale: (1) securitatea umană este o provocare și o preocupare universală; (2) componentele securității umane sunt interdependente; (3) securitatea umană poate fi mai curând realizată prin prevenție decât prin intervenție ulterioară; (4) securitatea umană este centrată pe individ¹. Pe acest fundament, securitatea umană privește două perspective convergente: „siguranța în raport cu amenințări cronice precum

¹ UNDP, *Human Development Report 1994*, pp. 22-23.

foametea, boala sau represiunea” precum și „protecția față de disfuncțiile bruște și profunde care apar în viața cotidiană”².

Globalizarea nu este direct responsabilă pentru răspândirea conceptelor și valențelor drepturilor omului sau securității umane a căror forță motrice este reprezentată de ideologia puternic liberală a statelor și societăților, cu precădere occidentale, totuși, datorită globalizării, s-a ajuns la o penetrare a statului și la degradarea suveranității naționale, implicit, o scădere a valorii securității acestuia, care au creat o nișă în care securitatea umană a pătruns ca obiect de referință, mutând centrul de greutate al analizei de securitate de pe actorul statal, pe individ, cu nevoile sale. Acesta este motivul pentru care multe state naționale își raportează securitatea la cetățenii proprii.

Securitatea economică în globalizare

Securitatea economică reprezintă un concept complex și dinamic. Complexitatea sa derivă din multitudinea de procese și fenomene economice, sociale, financiare și nu numai pe care o presupune, pe de o parte. Pe de altă parte, aici, intervine consistent globalizarea, văzută atât ca proces, cât și ca fenomen care acționează sistematic și permanent asupra economiilor naționale. Dinamismul său este dat de ritmul alert al proceselor și fenomenelor economice care se produc atât la nivel național, cât și planetar.

Securitatea economică trebuie înțeleasă primordial ca fiind un factor esențial al securității naționale care asigură resursele și echilibrul dinamic al celorlalte componente ale sistemului înglobat de securitatea națională.

Aceasta reprezintă una dintre dimensiunile securității naționale, regionale și planetare, deziderat al fiecărui individ, comunitate umană, stat național, comunitate globală etc.

Din punct de vedere politic, garantarea securității economice globale este obiectiv prioritar al guvernelor, al organizațiilor regionale și internaționale care au ca menire asigurarea stării de stabilitate a economiei naționale și internaționale fiind privită ca sursă și forță motrice a diminuării sau eliminării problemelor accelerate de procesul globalizării precum:

² Idem, p. 23.

eradicarea sărăciei, foamei, inegalităților sociale și economice atât între indivizi, cât și diferite regiuni ale unor țări – consecințe negative directe ale globalizării economice.

Asigurarea securității economice este rezultatul interacțiunii dintre factorii interni și cei externi care potențează sau nu întreg procesul de producție, repartiție și consum al bunurilor și serviciilor realizate într-o economie națională.

Securitatea economică are la bază două tipuri de factori economici care pot genera securitate sau insecuritate. Factorii economici care pot genera securitate nu pot fi decuplați de procesul ireversibil al globalizării, ce favorizează atât competiția, cât și cooperarea pentru putere, resurse, căi de transport și comunicații și piețe de desfacere.

Fenomenul globalizării a accelerat integrarea economică, tehnologică, culturală și politică, alături de guvernarea democratică, dinamismul economic și economia de piață, respectarea drepturilor omului și evoluția comunicațiilor.

Globalizarea economică înregistrează cel puțin patru efecte pozitive:

- a) asupra piețelor, pe care le face mai eficiente;
- b) asupra relațiilor comerciale datorită competiției sporite pe piața de bunuri și servicii;
- c) creșterea securității și stabilității statelor ca urmare a creșterii dependenței economice unora față de altele, acestea ajung să aibă tot mai multe interese comune, deci divergențele dispar;
- d) egalizarea bogăției pe plan mondial. Deși cetățenii statelor dezvoltate consideră că nivelul lor de trai a stagnat sau este în declin datorită globalizării economice, alți indivizi (emigranți din țările mai puțin dezvoltate, de exemplu) au beneficiat de libertatea de mișcare oferită de globalizare ajungând să muncească pentru un trai decent venind din zone geografice în care erau la limita supraviețuirii.

Printre indicatorii care înregistrează efectele pozitive directe ale globalizării economice și se constituie, concomitent, în indicatori ai securității economice a statului și cetățenilor săi, se numără:

- creșterea produsului intern brut;
- creșterea PIB-ului/locuitor;
- creșterea nivelului rezervelor valutare;
- scăderea inflației;

- scăderea șomajului;
- rata de schimb externă;
- creșterea investițiilor externe directe;
- creșterea balanței comerciale;
- scăderea datoriei externe;
- răspândirea și dezvoltarea sistemului informațional;
- accesul ridicat al populației la mijloacele de comunicare interne și internaționale.

Factorii economici care generează efecte insecuritare directe pentru indivizi și state sunt: sărăcia extremă; crizele financiare și de resurse energetice; răspândirea bolilor infecțioase; urbanizarea irațională; problemele legate de hrană (sărăcia, foametea, consumul în exces, degradarea terenurilor și a resurselor de apă); inegalitatea economică și instabilitatea socială.

Liberalizarea comerțului și finanțelor semnifică faptul că granițele statelor au devenit mai permeabile iar firmele transnaționale au devenit actori globali cvasi-independenți. Existența unei economii globale pe lângă o distribuție inegală a averii și bunăstării creează dinamici migraționiste la nivel de metasistem greu de controlat la un cost acceptabil. Mai mult, Internetul permite oamenilor să comunice, să acceseze informații, inclusiv economice, și să se organizeze în întreaga lume. Acest fapt dă putere atât societății civile globale (organizații de caritate, grupuri de lobby și de presiune etc.), dar și grupurilor societății globale ilegale (criminali sau teroriști). Poluarea reprezintă o altă consecință care deși poate fi declanșată într-un singur stat, nu poate fi limitată la acesta și nici nu stă în puterea unui singur stat de a o combate.

Concluzii

Relația dintre globalizare, dezvoltare și securitate umană este absolut necesară și extrem de utilă pentru înțelegerea și explicarea spațiului contemporan al relațiilor internaționale.

Conceptul de globalizare economică este strâns legat de cel de securitate economică. Globalizarea economică afectează în mod direct securitatea economică care reprezintă o resursă indispensabilă a vieții cotidiene și care permite individului și comunității umane să-și realizeze

interesele individuale împărtășite în plan global. În acest context, actorii statali și nonstatali joacă un rol deosebit de semnificativ în realizarea securității economice atât la nivel individual, cât și de grup, național regional și global.

Accentuarea globalizării are ca efect direct creșterea gradului de interdependență și interacțiune în planul securității, proces care, dacă este bine gestionat, poate avea efecte indirecte benefice asupra creșterii stabilității relațiilor internaționale dintre state. Totuși, pentru mulți indivizi globalizarea economică reprezintă o amenințare la adresa locurilor de muncă, existenței și modului lor de viață.

Opinia personală referitoare la globalizarea economică este legată de faptul că, indiferent dacă are efecte pozitive și/sau negative directe, fenomenul creează la scară largă, în conștiința și acțiunea colectivă, ca efecte indirecte, comuniunea a cel puțin două țeluri: de atingere a intereselor comune și de soluționare a problemelor comune, ambele urmărite a fi realizate în cadrul global.

BIBLIOGRAFIE

*** UNDP, *Human Development Report 1994*.

Bogdan Ștefanachi, *Globalizare, dezvoltare și securitate umană*, <http://www.sferapoliticii.ro/sfera/166/art02-Stefanachi.php>.

The Collegian, *4 positive impacts, on world economy*, <http://www.kstatecollegian.com/2013/05/07/4-positive-impacts-of-globalization-on-world-economy/>.

COPIII RĂZBOIULUI

WAR CHILDREN

*Căpitan Victoria CHIRILOIU**

Rezumat: Termenul de copil al războiului se referă la copilul născut dintr-un părinte localnic și un părinte aparținând unei forțe militare străine (de obicei, o forță ocupantă, dar și soldați aparținând unei baze militare pe un teritoriu străin). De asemenea, se referă la copiii din părinți care au colaborat cu forța ocupantă. Să ai un copil cu un membru al unei forțe militare beligerante străine, de-a lungul istoriei și în toate culturile, este, deseori considerată o trădare gravă a valorilor sociale.

Copiii ai căror părinți au făcut parte din forța ocupantă sau au colaborat cu forțele inamice nu s-au făcut vinovați de eventuale crime de război comise de părinții lor. Cu toate acestea, acești copii s-au simțit vinovați de crimele incluse în actele de acuzare ulterioare aduse împotriva acțiunilor părinților lor. Pe măsură ce creșteau și ajungeau la adolescență și maturitate, mulți dintre ei au dezvoltat sentimente de vină și rușine. Copiii războiului sunt copii născuți în afara căsătoriei, dar Convenția UE cu privire la copiii proveniți din relații extramaritale nu poate fi aplicată. În ciuda faptului că ONU declară violul ca fiind crimă de război și genocid, rezultatele acestuia nu sunt vindecate, copiii războiului, de fapt, nu au drepturi!

Prevenirea acestui fenomen ar trebui să înceapă în timp de pace prin schimbarea tiparului responsabilității umane în ceea ce privește viața lor sexuală și implementarea regulilor Dreptului Internațional al Conflictelor Armate și ale Codului de Onoare în principiile de ducere a conflictelor.

Cuvinte-cheie: copil al războiului; abandon paternal; violență și iresponsabilitate din punct de vedere sexual; discriminare; crimă de război; mamă-singură; insecuritate socială; marginalizare.

Abstract: A war child refers to a child born of a native parent and a parent belonging to a foreign military force (usually an occupying force, but also soldiers

* Doctorand, Universitatea Viena, Institutul de Antropologie Culturală, consilier juridic la UM 01766 București.

stationed at military bases on foreign soil). It also refers to children of parents collaborating with an occupying force. Having a child with a member of a belligerent foreign military, throughout history and across cultures, is often considered a grave betrayal of social values.

Children whose parents were part of an occupying force or collaborated with enemy forces were innocent of any war crime committed by their parents. Yet these children have felt guilty by the crimes uncovered in the subsequent prosecution of their parents' acts. As they grew to adolescence and adulthood, many of them harbored the feelings of guilt and shame. War children are children born out of wedlock, but the EU Convention regarding extramarital kids cannot be applied. Despite the fact that UN declare rape as war crime and genocide, the result of it are not healed, in fact the war children have no rights!

The prevention of this phenomenon should start during the peace time by changing the pattern of men responsibility regarding their sexual life, and the implementation of the International Law of Armed conflicts and Donor Code rules into the fight principles.

Keywords: war child; father abandon; sexual irresponsibility and violence; discrimination; war crime; single mother; social insecurity; marginalisation.

Introducere

Din cele mai vechi timpuri a existat în societate nevoia de stimă a individului, iar materializarea acesteia se poate spune că s-a produs prin înscrierea mândriei ca primul și cel mai greu păcat al religiei ortodoxe. Nu știm dacă de aici, dar și din instinctul de perpetuare a speciei, grija pentru femeie și copil s-a manifestat în toate societățile. Să lupți doar cu cel de o măsură cu tine sau cu unul aparent mai puternic decât tine a fost și este o dovadă de maturitate, curaj și bărbăție, și a reprezentat și reprezintă codul onoarei.

Totuși, în funcție de evoluția socială, copiii au fost exceptați de la înrolare și cruțați de către combatanți. Literatura de specialitate a secolului XXI vorbește în general despre copiii combatanți când se referă la copiii războiului, dar eu voi descrie situația socială și legală a altor copii ai războiului, cei născuți și procreați în timpul războiului, parte din ei ca rezultat al folosirii uneia dintre cele mai vechi tactici și tehnici de luptă, violul, sau în cazul altora, a trădării femeilor locale, care au avut relații intime cu membrii forțelor de ocupație sau de menținere a păcii.

Fenomen social omniprezent, copiii războiului au fost privați de drepturi, chiar dacă Codul Onoarei în ducerea luptei transpus mai târziu în

Dreptul Internațional Umanitar promovează umanitatea, egalitatea, distincția și nediscriminarea, aceștia sunt și astăzi uitați de puterea politică și legislativă și ignorați de global, ei trăindu-și drama personal și familial, la nivel local. Această situație implică costuri sociale și, nu de puține ori, securitatea lor socială este afectată și chiar absentă, ceea ce induce la rândul ei insecuritate socială generală.

Delimitări conceptuale

La prima vedere titlul poate fi interpretat drept un studiu al copiilor combatanți ai conflictelor armate. Dacă ne-am uita în istorie sau în alte culturi, vârsta maturității este diferită și, uneori, a fost, sau poate mai este, sub 18 ani.

Nu mă voi referi la copiii războiului decât la cei procreați în timpul conflictului și, cel mai important, născuți din mame localnice și tați membrii ai forțelor armate străine și care nu au fost recunoscuți de către aceștia. De cele mai multe ori, aceștia au fost rezultatul violurilor colective și nu numai.

Copil al războiului este considerat acel copil născut din mama localnică și tată aparținând forțelor armate străine, fie că este rezultat dintr-un viol sau dintr-o relație liber consimțită.

Copilul născut este nevinovat de faptul de a se naște, totuși, cel care vine pe lume în aceste condiții este cu siguranță blamat și discriminat. Istoria a arătat-o și mai nou a consemnat-o, de la cei din al Doilea Război Mondial, ai nemților, sau ai japonezilor (bordelurile cu coreence și chinezoaice pentru armata imperială japoneză), la cei din războiul de eliberare din Bangladesh din 1971, la amer-asiaticii forțelor armate americane, la mai noul Congo. Surse neoficiale au consemnat și creșterea numărului de mulatri în urma trecerii forțelor ONU în Angola și Somalia.

Uneori au rezultat copii ai războiului și din rândul mamelor combatante și ele la rândul lor fiind abandonate de către tații biologici și menite să aibă aceeași soartă cu femeile civile¹.

Totuși, se poate pune întrebarea: Ce legătură are fenomenul copiilor rezultați din război cu ducerea războiului și știința militară? Simplu, în prezent și în societatea civilizată starea de război trebuie să fie o stare de trecere către starea de pace, de armonie și dezvoltare socială, de

¹ <http://www.guardian.co.uk/lifeandstyle/the-womens-blog-with-jane-martinson/2012/oct/29/rape-military-shocking-truth>

reconstrucție postconflict, iar acest fenomen se poate întâmpla doar prin oameni și pentru oameni. Pentru aceasta, drepturile omului trebuiesc luate drept normalitate socială, copilul și femeia vor fi considerați și acceptați ca fiind și ei oameni, copiilor le vor fi asigurate condiții propice pentru o dezvoltare armonioasă ca viitori adulți, nu un climat de discriminare, repulsie, marginalizare, așa cum s-a întâmplat până acum cu cei născuți în afara căsătoriei și nu numai din mame localnice și tați combatanți ai forțelor de ocupație.

Propun termenul de copil al războiului, celui născut în astfel de condiții și nu copiilor combatanți, care sunt practic copii războinici și nu ai războiului, ei sunt de cele mai multe ori născuți anterior începerii războiului.

Aspecte sociale

În toate situațiile, a avea o relație liber consimțită cu un membru al forțelor armate de ocupație este dovada Înaltei Trădări, iar de aici respingerea, ura, marginalizarea celui rezultat dintr-o astfel de relație este doar un lucru firesc.

În cazul violurilor, pe lângă repulsia grupului și societății, la care se cumulează și repulsia față de victima însăși (mama violată este agresată psihologic și de grup, dar și de ea însăși, uneori se ajunge la suicid), se adaugă și dovada agresiunii, copilul, care de cele mai multe ori a fost repudiat și respins și de către mamă și sau familia acesteia.

Sociologic, femeia este asimilată imaginii ispitei și slăbiciunii, înșelătoriei și vicleniei. Victimologic, nu există victimă fără participare achiesată, fie și numai prin faptul că aceasta s-a aflat la un moment dat într-un anumit loc devenit locul faptei. Mentalitatea colectivă, în mare parte influențată de clasa dominantă, lumea bărbaților, leagă actul sexual de o plăcere ascunsă, vinovată, rușinoasă, și indiferent dacă acesta este forțat sau consimțit, religios vorbind, este izvorâtor de păcat/ vină. Victima violului va fi luată în batjocură, nu de puține ori blamată direct, public, uneori chiar de către familia acesteia. Autoînvinovățirea, de origine psihologică, introspectivă, este astfel accentuată și accelerată. Victima se respinge pe ea însăși, uneori se sinucide. În societățile musulmane aceasta este ucisă cu pietre chiar de familia ei pentru a spăla rușinea, victima devine impură și nu mai poate fi acceptată. De aici izvorăște și eficiența utilizării violului ca armă de război, clasificată și condamnată de către rezoluțiile ONU drept infracțiune de genocid.

Aspecte legale

Prin articolele 7 și 8 din Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, adoptat în 1998, violul, sclavia sexuală, prostituția forțată, sarcinile forțate și sterilizarea forțată, sau orice formă de violență sexuală sunt definite drept crime împotriva umanității și crime de război și echivalate cu o formă de tortură și o crimă gravă de război, fie că aceste acte sunt sau nu comise în mod sistematic în timpul conflictelor internaționale sau interne².

Parlamentului European, prin Rezoluția din 7 aprilie 2011, referitoare la utilizarea violenței sexuale în conflictele din Africa de Nord și din Orientul Mijlociu (2012/C 296 E/18) a condamnat utilizarea violenței sexuale în conflictele din Africa de Nord și Orientul Mijlociu, P7_TA(2011)0155³.

Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, din 10 decembrie 1984, și Declarația 3318 a Adunării Generale a ONU privind protejarea femeilor și copiilor în situații de urgență și în conflicte armate din 14 decembrie 1974, legiferează încă o dată interzicerea acestor practici. Expres, punctul 4 solicită luarea de măsuri eficiente împotriva persecuției, torturii, violenței și tratamentului degradant față de femei, întrucât atunci când constituie o practică larg răspândită și sistematică, violul și sclavia sexuală sunt recunoscute, în temeiul Convenției de la Geneva, drept crime împotriva umanității și crime de război, care ar trebui judecate de Curtea Penală Internațională (CPI). Violul este acum recunoscut drept un element al crimei de genocid, atunci când este comis cu intenția de a distruge, parțial sau total un grup anume vizat, iar UE (Uniunea Europeană) ar trebui să sprijine eforturile ce vizează eliminarea impunității pentru autorii actelor de violență sexuală îndreptate împotriva femeilor și copiilor, indiferent de situație.

Implementarea angajamentelor cuprinse în Rezoluțiile 1820, 1888, 1889 și 1325 ale Consiliului de Securitate al ONU reprezintă o problemă comună și responsabilitatea tuturor statelor membre ale ONU, indiferent dacă este vorba de state afectate de conflicte, de state donatoare sau dintr-o

² http://ro.wikipedia.org/wiki/Crime_%C3%AEmpotriva_umanit%C4%83%C8%9Bii

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:296E:0126:0130:RO:PDF>

altă categorie. Trebuie atrasă atenția, în acest context, asupra adoptării în decembrie 2008 a orientărilor UE privind violența împotriva femeilor și a fetelor și a orientărilor UE privind copiii și conflictul armat, precum și combaterea tuturor formelor de discriminare împotriva acestora. Adoptarea acestor directive constituie un semnal politic clar al faptului că aceste chestiuni sunt priorități ale Uniunii Europene. Rămâne de văzut totuși modalitatea de implementare și eficiența acestora.

Totuși, în opinia mea, Convenția Europeană privind drepturile copiilor din afara căsătoriei, întocmită la Strasbourg la 15 octombrie 1975, în prevederile articolului 7, prin care limitează drepturile tatălui biologic la custodie totală dacă acesta este obligat să își asume paternitatea și nu o face de bună voie, este o pârghie justă în descurajarea taților în șantajarea mamelor cu decăderea acestora din drepturi în cazul în care solicită recunoașterea paternității, coroborate cu articolul 5 care permite admiterea metodelor științifice de stabilire a paternității.

ARTICOLUL 3

Filiația față de tată a tuturor copiilor născuți în afara căsătoriei poate fi constatată sau stabilită prin recunoaștere voluntară sau prin hotărâre judecătorească.

ARTICOLUL 4

Recunoașterea voluntară a paternității nu poate forma obiectul unei opoziții sau contestații, când aceste proceduri sunt prevăzute prin legislația internă, decât în cazul în care persoana care vrea să recunoască sau care a recunoscut copilul nu este, biologic, tatăl său.

ARTICOLUL 5

În acțiunile referitoare la filiația față de tată, probele științifice apte să stabilească sau să înlăture paternitatea, urmează a fi încuviințate.

ARTICOLUL 6

1. Tatăl și mama unui copil născut în afara căsătoriei au aceeași obligație de întreținere față de acest copil ca cea care există față de copilul născut din căsătorie.

2. Când obligația de întreținere a unui copil născut, din căsătorie incumbă unor anumiți membri ai familiei tatălui sau a mamei, copilul născut în afara căsătoriei beneficiază, de asemenea, de această obligație.

ARTICOLUL 7

1. Când filiația unui copil născut în afara căsătoriei este stabilită față de cei doi părinți, exercitarea drepturilor părintești nu poate fi de drept atribuită numai tatălui.

2. Exercitarea drepturilor părintești urmează să poată fi transferată; cazurile de transfer sunt supuse legislației interne.

Putem considera adoptarea acestei convenții un prim pas în responsabilizarea bărbatului față de viața sa sexuală, făcând analiza simplă, cauză-efect, menită să modifice concepția culturală și morală a societății masculine asupra copiilor din afara căsătoriei, ceea ce sunt de fapt și copiii războiului.

Legislația națională românească este modernă, aliniată la cea internațională, bazată pe același principii, ale drepturilor omului, demnității umane, egalității de șanse și implicit al principiului interesului superior și prioritar al copilului.

Codul Civil al României stipulează clar egalitatea în drepturi a copiilor în Art. 260. - Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie, precum și cu cei adoptați. Interesul superior al copilului este reiterat în articolul 263 al codului civil. Totuși, filiația către tată, în afara căsătoriei se stabilește prin hotărâre judecătorească, iar acest fapt creează din start un dezavantaj mamei și implicit copilului.

Art. 263. - (1) Orice măsură privitoare la copil, indiferent de autorul ei, trebuie să fie luată cu respectarea interesului superior al copilului.

(2) Pentru rezolvarea cererilor care se referă la copii, autoritățile competente sunt datoare să dea toate îndrumările necesare pentru ca părțile să recurgă la metodele de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă.

(3) Procedurile referitoare la relațiile dintre părinți și copii trebuie să garanteze că dorințele și interesele părinților referitoare la copii pot fi aduse la cunoștința autorităților și că acestea țin cont de ele în hotărârile pe care le iau.

(4) Procedurile privitoare la copii trebuie să se desfășoare într-un timp rezonabil, astfel încât interesul superior al copilului și relațiile de familie să nu fie afectate.

(5) În sensul prevederilor legale privind protecția copilului, prin copil se înțelege persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nici nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, potrivit legii.

Mame singure, lipsa pensiei de întreținere, marginalizarea socială, cost social, insecuritate socială

În Codul penal ale României, articolul 378 este prevăzut numai abandonul de familie nu și abandonul copilului nenăscut, al gravidei sau al copilului. Pentru aceste cazuri, este necesară o hotărâre judecătorească care să ateste obligația de întreținere.

Pe de altă parte, este recunoscută legal vulnerabilitatea femeii lăuze, în articolul 180 al Codului Penal și anume infracțiunea de pruncucidere sau uciderea copilului nou-născut⁴, dar cu toate acestea, nimic despre lăsarea fără ajutor sau abandonul gravidei sau al copilului din afara căsătoriei.

Codul Penal 2009 – al României* – Abandonul de familie – Art. 378.

(1) Săvârșirea de către persoana care are obligația legală de întreținere, față de cel îndreptățit la întreținere, a uneia dintre următoarele fapte:

a) părăsirea, alungarea sau lăsarea fără ajutor, expunându-l la suferințe fizice sau morale;

b) neîndeplinirea, cu rea-credință, a obligației de întreținere prevăzute de lege;

c) neplata cu rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează neexecutarea, cu rea-credință, de către cel condamnat, a prestațiilor periodice stabilite prin hotărâre judecătorească, în favoarea persoanelor îndreptățite la întreținere din partea victimei infracțiunii.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

⁴ Uciderea copilului nou născut, săvârșită imediat după naștere de către mama aflată într-o stare de tulburare pricinuită de naștere, se pedepsește cu închisoare strictă de la 2 la 7 ani.

Art. 200. - (1) Uciderea copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 5 ani.

(2) Dacă faptele prevăzute în art. 193-195 sunt săvârșite asupra copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, de către mama aflată în stare de tulburare psihică, limitele speciale ale pedepsei sunt de o lună și, respectiv, 3 ani.

(4) Fapta nu se pedepsește dacă, înainte de terminarea urmăririi penale, inculpatul își îndeplinește obligațiile.

(5) Dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, inculpatul își îndeplinește obligațiile, instanța dispune, după caz, amânarea aplicării pedepsei sau suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, chiar dacă nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru aceasta.

Cu toate că, legislațiile lumii promovează principiul discriminării și egalității de șanse a copiilor din căsătorie cu cei din afara căsătoriei, aceștia sunt condiționați de recunoașterea de către tată sau de o hotărâre judecătorească prin care să se stabilească paternitatea.

În zadar se face publicitate la egalitate, ea nu există, doar mama este sancționată de lege, dar și mai mult de societate, în cazul în care copilul este în pericol, are de suferit sau este abandonat.

Obiceiul de a-și abandona copiii nelegitimi pe timp de pace a dus cu ușurință la comportamentul din timpul războiului, acela de a nu fi responsabili nici măcar cu gândul de urmările tacticilor inumane de luptă în care se include violul și agresiunea sexuală (ancestrale, de altfel, dar oficial blamate) și implicit abandonul copiilor concepuți în astfel de condiții.

Pentru antropologia culturală românească este elocvent cântecul popular: „Și-uite așa ce ploaie vine de la Cluj“, cântat în prezent de către Maria Butaciu:

*„Spune mândră spune tu, cu ce-ai făcut pruncu,
L-am făcut cu 'n om frumos, ține-l Doamne sănătos,
Că mi-a fi de vreun folos...
L-am făcut de bună seamă ca mi-i drag să-mi spună mamă,
Mama-i mamă cât să ție, tata-i cel cu pălărie.“*

El își ridică pălăria, o scutură și dispăre... ca și praful, ca și vântul. Este practic o normalitate anormală, coroborată și cu proverbul... bărbatul e bărbat, dacă îi cade pălăria, și-o ridică, și-o scutură și merge mai departe, nimic nu se întâmplă, femeia, în antagonism nu se poate scutura... ea rămâne cu copilul... cu munca, cu sacrificiul sau cu rușinea socială și de grup.

Copiii războiului din Europa celui de-al Doilea Război Mondial

La nivel internațional, în special după cel de-al Doilea Război Mondial, fenomenul a fost mediatizat ca efect secundar al acestuia. Toți beligeranții pe toate fronturile au lăsat copii - bastarzi, copii ai războiului. Mai târziu mulți dintre ei au început o campanie de regăsire a taților, dar și de mediatizare a fenomenului pentru înlăturarea respingerii sociale și de grup.

Conform statisticilor concentrate în enciclopedia engleză online, wikipedia, soldații Forțelor de Coaliție⁵ în cel de-al Doilea Război Mondial, care au staționat în Germania au avut, conform scriitoarei Maria Hohn, în cartea GIs and Fräuleins, cel puțin 66.000 de copii, ce au fost născuți din femeile germane și soldații forțelor aliate în perioada 1945-1955 și anume:

- tați americani: 36,334;
- tați francezi: 10,188;
- tați englezi: 8,397;
- tați ruși: 3,105;
- tați belgieni: 1,767;
- tați necunoscuți: 6,829.

Programul Lebensborn⁶

Lebensborn a fost un program inițiat de către leaderul nazist Heinrich Himler, în anul 1941, pentru a susține soldații germani și mamele norvegiene, dar cu scopul principal de a salva ereditatea celui de-al Treilea Reich. Programul a fost creat inițial pentru a salva valoarea genetică a soldaților nemți care au avut copii cu femeile norvegiene, considerate ariene pure.

Indiferent de intenția de bază, se pare că armata germană a fost singura care și-a recunoscut bastarzii și le-a acordat ajutor financiar, inclusiv după încheierea războiului. Programul a creat creșe și maternități pe timpul staționării trupelor în Norvegia, în special în case sau instituții confiscate de la evrei. Cu toate că, inițial, acei copii au fost ajutați, li s-a acordat asistență medicală, și nu numai în aproximativ 15 centre, în care conform statisticilor Lebensborn, au fost înregistrați 8.000 de copii născuți din care 4.000 cu tați

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/War_children

⁶ <http://en.wikipedia.org/wiki/Lebensborn>

cunoscuți, recunoscuți oficial se pare, ulterior acești copii au fost blamați și terorizați efectiv de către populația norvegiană după retragerea trupelor germane. Aceștia au fost numiți copii războiului, bastarzi, copii germani, iar imediat după încheierea păcii, când Germania a pierdut războiul, 14.000 de femei au fost arestate, iar peste 5.000 dintre ele condamnate la muncă silnică fără nici un proces prealabil. Guvernul norvegian de atunci a făcut și un plan pentru a-i deporta în Australia, mame și copii.

După anii '50, Norvegia a reluat relațiile diplomatice cu Germania de Vest, iar tații din această țară și Austria au început din anul 1953 să plătească pensie alimentară copiilor războiului. Tații din Germania de Est au reușit acest lucru după anul 1975.

În anii 1990, o parte dintre copiii războiului abuzați au cerut statului norvegian daune morale pentru chinurile și discriminarea la care au fost supuși, dar au primit sume infime. Ulterior, în anul 2004, Curtea Europeană de Justiție de la Strasbourg a mărit suma la circa 30.000\$ de persoană, pentru cei care pot aduce dovezi asupra tratamentelor discriminante la care au fost supuși.

În anul 2007, 158 de copii ai războiului au primit dreptul de a recupera de la statul norvegian 50.000 euro de persoană.

Naziștii considerau norvegienii arieni puri, la fel și danezii sau olandezii. Soldații germani au fost încurajați să aibă copii în aceste țări și li s-a interzis să aibă copii în Franța și Europa de Est. În Danemarca s-au născut circa 8.000 de copii, iar oficial sunt înregistrați 5.579, iar în Olanda 10.000 de copii au fost înregistrați din tați germani, dar se spune că numărul real este de 50.000.

În Franța s-au născut circa 200.000 de copii cu tată necunoscut în timpul războiului, iar femeile care au avut relații cu nemții au fost arestate și rase în cap în public.

Copiii SUA au fost și ei discriminați și marginalizați. Conform Biddiscombe, Perry (2001), „Dangerous Liaisons: The Anti-Fraternization Movement In The U.S. Occupation Zones Of Germany And Austria, 1945–1948“, Journal of Social History 34, circa 37.000 copii s-au născut din părinți americani.

Căsătoriile dintre soldații americani au fost interzise până în anii 1946, iar soldaților americani, chiar dacă ar fi vrut, li s-a interzis să plătească pensii de întreținere. A existat chiar și un protocol cu statele germane de a

nu permite stabilirea paternității. Nicio cerere în acest sens nu a fost acceptată de către SUA, iar identitatea soldaților a fost bine păzită de legi și regulamente. Și militarii canadieni au lăsat circa 22.000 de bastarzi în Anglia și 6.000 în Europa continentală din care 4.000 numai în Olanda și Belgia. Aceștia s-au numit copiii eliberatorilor.

Austria a avut și copiii rușilor, dar și copiii americanilor, din care mulți erau negri. Discriminarea a fost cumplită, iar statul american nu a acordat nici un fel de asistență mamelor. Copiii mulatri au fost totuși acceptați în SUA la adopție, de către familii de culoare, la câțiva ani după încetarea războiului.

Violul ca armă de război și urmările sale

Printre abuzurile sau tehnicile de război ale armatei japoneze a fost și arestarea și obligarea la prostituție a femeilor din zonele ocupate. Acestea deserveau bordelurile armatei japoneze și au fost practic în sclavie sexuală. Uneori o femeie trebuia să deservească 20-25 de bărbați pe zi. Peste un sfert dintre ele au murit din cauza bolilor transmisibile sexual sau au devenit infertile. Statisticile nu pomenesc nimic despre copiii rezultați. Ca stat perdant în cel de-al Doilea Război Mondial, Japonia, a plătit diverse compensații de război⁷. Violul a fost și din nefericire încă mai este o tehnică și un mijloc de luptă armată. De la răpirea sabinelor, la violurile grecilor ca semn al posesiei, la cel al turcilor, la Bosnia anilor 1990 sau la Congo anilor 2010, acest mijloc inuman de luptă a fost și este folosit. ONU blamează și legiferează acest fapt drept crimă de război.

Fosta Iugoslavie

Femeile musulmane din Bosnia au fost violate în grup de către soldații sârbi, iar celebru este cazul Mirsada, mediatizat, în care o fetiță născută în urma violului a fost abandonată și de mamă, care spunea că nu rezistă să îi vadă ochii violatorului în fiecare zi prin ochii fiicei lor⁸.

În conflictul din Iugoslavia, Tribunalul Internațional de la Haga, în cazul Celebici, Curtea a asimilat infracțiunii de viol și rele tratamente cu afectarea vieții sexuale și a integrității morale, indiferent de sexul victimei,

⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Comfort_women

⁸ <http://www.crimesofwar.org/a-z-guide/sexual-violence/>

bărbat sau femeie, pentru că acesta, Celebici, pe perioada interogatoriului a forțat doi deținuți bărbați să întrețină relații sexuale orale între ei. Tribunalul l-a găsit vinovat și pe Antonio Frurundzija, un lider serbo-croat, de crime de război pentru că a întreținut relații sexuale forțate, oral, vaginal, anal, cu o femeie musulmană pe parcursul interogării acesteia. ONU a decis să nu mai specifice sexul victimei, ci doar sintagma victimă.

Jean-Paul Akayesu a fost condamnat de către Tribunalul Internațional din Ruanda nu numai de crime de război, viol sau nuditate forțată, dar și de genocid asupra tribului tutshi. Chiar și o femeie a fost condamnată în anul 2011 pentru viol și crime împotriva umanității⁹. Este vorba despre fostul ministru pentru probleme de femei, Pauline Nyiramasuhuko.

Tot din aceleași surse, circa 20.000 de copii s-au născut din mame tutsi și tați violatori, hutu, dar se pare că mamele ruandeze și-au crescut copiii cu dragoste și departe de familiile lor care își apostrofează nepoții drept hiene.

Amerasiaticii sau copiii americanilor din Asia

Se pare că aproximativ 100.000 de copii din tați americani au fost născuți în Asia în timpul războiului din Vietnam, Coreea și cel de-al Doilea Război Mondial. Totuși, nu s-a plătit pensie alimentară, ci doar copiii legitimi, adică ai mamelor căsătorite cu soldații americani s-au putut bucura de drepturi sau emigra în SUA.

Nici Pakistanul sau Bangladeshul nu și-au negat masculinitatea, peste 200.000 de femei fiind violate în perioada Războiului de eliberare din estul Pakistanului, iar câteva mii de copiii care s-au născut nu primesc nici un drept, a fost doar un aspect al genocidului de atunci¹⁰.

Prevenirea fenomenului copiii războiului

Drama mamelor și copiilor războiului a determinat ca în 1989 să fie adoptată Convenția referitoare la drepturile copilului, iar în anul 2008, Consiliul de securitate ONU a declarat violul drept crimă de război.

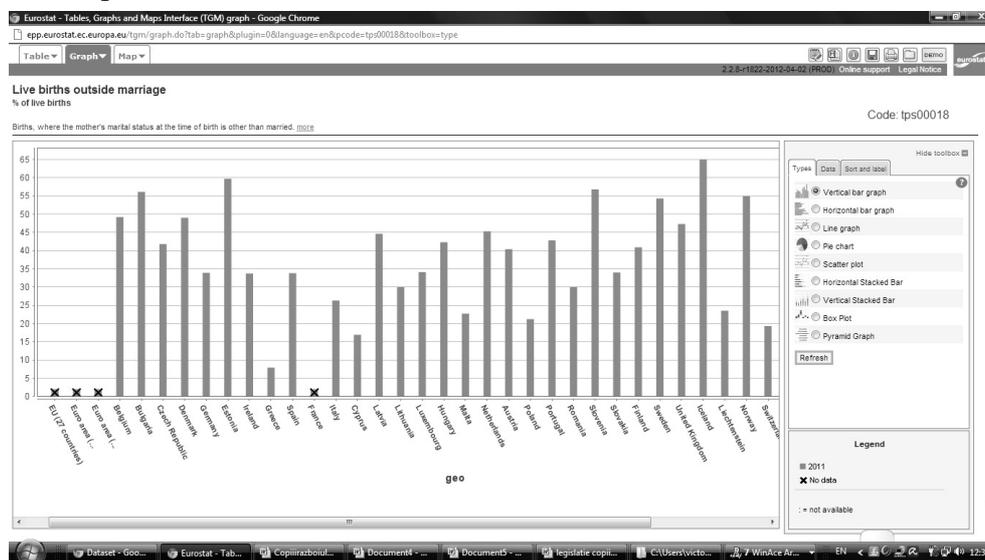
⁹ <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-13507474>

¹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Rape_during_the_Bangladesh_Liberation_War

Prevenirea fenomenului trebuie manifestată prin înlăturarea paternului iresponsabilității sexuale a bărbatului, prin educație civică și propagandă generală, de la școală până în mass-media.

Statistic, în Uniunea Europeană se confirmă creșterea fenomenului nașterilor în afara căsătoriei conform EUROSTAT, www.epp.eurostat.ec.europa.eu.

Live births outside marriage
% of live births

Births, where the mother's marital status at the time of birth is other than married. 2011

Code: tps00018

geo	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Cyprus	2.3	2.5	2.5	2.5	2.5	2.4	2.6	2.7	2.9	3.1	3.2	3.3
Latvia	40.3	42.1	43.1	44.2	45.3	44.6	43.4	43.0	43.1	43.5	44.1	44.6
Lithuania	22.6	25.4	27.9	29.5	28.7	28.4	29.6	29.2	28.5	27.9	28.7	30.0
Luxembourg	21.9	22.3	23.2	25.0	26.1	27.2	28.8	29.2	30.2	32.1	34.0	34.1
Hungary	29.0	30.3	31.4	32.3	34.0	35.0	35.6	37.5	39.5	40.8	40.8	42.3
Malta	10.6	13.2	14.3	16.3	19.1	20.0	22.3	24.9	25.4	27.4	25.2	22.7
Netherlands	24.9	27.2	29.1	30.7	32.5	34.9	37.1	39.5	41.2	43.3	44.3	45.3
Austria	31.3	33.1	33.8	35.3	35.9	36.5	37.2	38.3	38.6	39.3	40.1	40.4
Poland	12.1	13.1	14.4	15.8	17.1	18.5	18.9	19.5	19.9	20.2	20.6	21.2
Portugal	22.2	23.8	25.5	26.9	29.1	30.7	31.6	33.6	36.2	38.1	41.3	42.8
Romania	25.5	26.7	26.7	28.2	29.4	28.5	29.0	26.7	27.4	28.0	27.7	30.0
Slovenia	37.1	39.4	40.2	42.5	44.8	46.7	47.2	50.8	52.8	53.6	55.7	56.8

Eurostat - Tables, Graphs and Maps Interface (TGM) table - Google Chrome

epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcodes=tps00018&plugin=0

This page has been translated from English to English. Show original

Table | Graph | Map

2.2.8-11422-2012-04-02 (p003) Online support Legal notice

Live births outside marriage
% of live births

Code: tps00018

Births, where the mother's marital status at the time of birth is other than married. [more](#)

geo	time	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Czech Republic		21.8	23.5	25.3	28.5	30.6	31.7	33.3	34.5	36.3	38.8	40.3	41.8
Denmark		44.6	44.6	44.6	44.9	45.4	45.7	46.4	46.1	46.2	46.8	47.3	49.0
Germany		23.4	25.0	26.1	27.0	27.9	29.2	30.0	30.8	32.1	32.7	33.3	33.9
Estonia		54.5	58.2	56.3	57.8	58.0	58.5	58.2	57.8	59.0	59.2	59.1	59.7
Ireland		31.5	31.3	31.2	31.2	31.9	31.8	32.7	32.8	33.4	33.3	33.8	33.7
Greece		4.0	4.3	4.4	4.8	5.1	5.1	5.3	5.8	5.9	6.6	7.3	7.9
Spain		17.7	19.7	21.7	23.4	25.1	26.5	28.4	16.7	33.2	34.5	35.5	33.8
France		43.8	44.7	45.2	46.2	47.4	48.4	50.5	51.7	52.6	53.7	55.0	:
Italy		9.7	9.9	10.9	13.0	:	15.2	16.2	17.7	18.9	19.8	21.5	26.3
Cyprus		2.3	2.5	3.5	3.5	3.3	4.4	5.8	8.7	8.9	11.7	15.2	16.9
Latvia		40.3	42.1	43.1	44.2	45.3	44.6	43.4	43.0	43.1	43.5	44.1	44.6

Source of Data: Eurostat

Concluzii și în loc de concluzii

Principiul interesului superior al copilului este legiferat în toate legislațiile, inclusiv în SUA, și este deja o cutumă în toate societățile, dar de fapt nu se respectă nicăieri. De ce a trebuit să se legifereze în scris, când toată lumea este de acord cu el? De ce trebuie să supunem mama la un stres suplimentar când s-ar putea face un test AND, iar tatăl să fie identificat, căzut din start din drepturi părintești, iar obligația să îi fie din start egală cu infracțiunea de abandon de familie? Asta face, de fapt, abandonând mama gravidă a copilului său. Cu ce costuri? Costul de a institui o baza de data ADN a bărbaților, atunci când băiatul își face primul buletin și grupa sanguină, va fi cu siguranță mai mic decât cel al asistenței sociale pe care îl suportă societatea pentru un copil până la împlinirea vârstei de 26 de ani uneori. Impactul psihologic și moral asupra bărbatului ar fi cu siguranță mare în prevenția fenomenului copiilor nerecunoscuți de către tată voluntar și cu siguranță ar crește responsabilitatea pentru viața sexuală a acestuia.

Mai grav este faptul că fenomenul nașterii copiilor în afara căsătoriei este în deplină creștere, așa cum arată statisticile UE¹¹, iar în unele state a

¹¹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=TPS00018

depășit 50% din numărul total al copiilor născuți. Odată rezolvată problema la nivel local și național, la nivel global aceasta nici nu ar mai exista, cu toate că, mai sunt și astăzi armate care își ascund soldații iresponsabili de viața sexuală, sub pretextul protejării sau a imunității diplomatice. Propuneri de *lege ferenda*, adoptarea unei legislații naționale care să responsabilizeze bărbatul față de viața sa sexuală, dar și o nouă rezoluție ONU care să oblige orice participant la misiuni externe să își depună probe ADN și crearea unei baze de date la care să aibă acces liber orice mamă reclamantă ar preveni, ar reduce fenomenul în cauză, dar ar și diminua efectul, s-ar stabili rapid paternitatea, și implicit obligația de întreținere, s-ar putea aplica prevederile referitoare la abandonul de familie, mama și copilul ar putea măcar să primească pensie alimentară, iar copilul ar fi de drept, cel puțin egal cu cel din căsătorie. Fenomenul este global și în ascensiune atât pe timp de pace, cât și pe timp de criză sau război, se impun măsuri urgente, dar mai ales folosirea tehnicii științifice actuale și în special în mass-media pentru a se promova responsabilizarea fiecăruia pentru faptele sale, a bărbatului față de viața sa sexuală care este practic un tabu în abordare, cu urmările care se știu, se vad și sunt acceptate în detrimentul umanității și al drepturilor omului, în scopul simplu de protecție a drepturilor fundamentale pentru care s-a luptat în ultimii 2000 de ani, dar care se pare că, deși câștigate, nu se pot implementa.

(FEMEIA ȘI COPILUL SUNT OAMENI!)

BIBLIOGRAFIE

- Biddiscombe, Perry (2001), *Dangerous Liaisons: The Anti-Fraternization Movement In The U.S. Occupation Zones Of Germany And Austria, 1945–1948*, Journal of Social History 34.
- Charly Carpenter, *War children*, Oxford univeristy Press, 2002.
- Maria Hohn, *GIs and Fräuleins*, Oxford univeristy Press, 2002.
- Convenția europeană pentru drepturile copilului din afara căsătoriei.
- Declarația universală a drepturilor omului.
- Statutul Curții Penale Internaționale.
- Codul civil al României.
- Codul Penal Român.

Codul de procedură civilă.
Codul de procedură penală.
www.un.org
www.stoprape.org
www.e.wikipedia.org
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?product_code=TPS00018
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:296E:0126:0130:RO:PDF>
<http://www.guardian.co.uk/lifeandstyle/the-womens-blog-with-jane-martinson/2012/oct/29/rape-military-shocking-truth>
<http://www.un.org/en/preventgenocide/rwanda/about/bgsexualviolence.shtml>
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:296E:0126:0130:RO:PDF>
<http://www.crimesofwar.org/a-z-guide/sexual-violence/>

Listă bibliografică legislativă www.europa.eu, cu link-uri

Rezoluția Parlamentului European din 17 ianuarie 2008 privind situația din Republica Democratică Congo și violul - crimă de război.
Convenția asupra imprescriptibilității crimelor de război și a crimelor contra umanității.
Declarația de la Praga privind Conștiința europeană și comunismul - 3 iunie 2008, Praga.
Declarația de la Langeac. Convenții ale Conferinței de la Haga privind dreptul internațional privat.
Convenția de la Strasbourg din 2006 asupra relațiilor personale care privesc copiii, adoptată de Conferința de la Haga privind dreptul internațional privat. Lista actualizată a statelor semnatare.
Convenția de la Haga din 1980 privind aspectele civile ale răpirii internaționale de copii, adoptată de Conferința de la Haga privind dreptul internațional privat. Lista actualizată a statelor semnatare.
Convenția privind recuperarea internațională a pensiei alimentare și alte forme de întreținere familială, adoptată de Conferința de la Haga

privind dreptul internațional privat la 23 noiembrie 2007. Lista actualizată a statelor semnatare.

Protocolul privind legea obligațiilor de întreținere, adoptat de Conferința de la Haga privind dreptul internațional privat la 23 noiembrie 2007. Lista actualizată a statelor semnatare.

Convenția privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor, adoptată de Conferința de la Haga privind dreptul internațional privat la 19 octombrie 1996. Textul în română. Lista actualizată a statelor semnatare.

Convenția europeană asupra recunoașterii și executării hotărârilor privind custodia copiilor și de restabilire a custodiei copiilor, adoptată de Conferința de la Haga privind dreptul internațional privat în 20 mai 1980. Textul în limba română. Lista actualizată a statelor semnatare.

Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, încheiată la 5 octombrie 1961, adoptată de Conferința de la Haga privind dreptul internațional privat publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 408 din 26/08/1999. Lista actualizată a statelor semnatare.

Recomandarea 874 R (84)4 cu privire la responsabilitatea părintească.

Convenții și declarații ONU

Convenția asupra drepturilor copilului, adoptată de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite, la data de 20 noiembrie 1989, ratificată de peste 190 de țări cu excepția SUA și Somalia.

Declarația drepturilor copilului, adoptată de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite în 20 noiembrie 1959.

Declarația de la Geneva din 1924 privind drepturile copilului. Această declarație nu a fost obligatorie pentru statele semnatare, ci a avut titlul de recomandare.

Alte convenții ONU cu privire la copii și drepturile acestora

Regulamente ale Consiliului European.

- Convenția europeană în domeniul informării asupra dreptului străin, Londra, 7.06.1968, și protocolul adițional la această convenție, ratificate prin H.G. nr. 153/1991, publicată în M.Of. nr. 62 bis/26.03.1991. Lista actualizată a statelor semnatare.
- Acordul european asupra transmiterii cererilor de asistență judiciară, adoptat la Strasbourg la 27 ianuarie 1977, ratificat prin Legea nr. 356 din 2 decembrie 2005. Regulamentul (CE) nr. 4/2009.
- Regulamentul (CE) nr. 44/2001, cunoscut sub numele Bruxelles I.
- Regulamentul 2201 din 2003 al CE privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, cunoscut sub numele Bruxelles II.
- Principiile Dreptului european cu privire la autoritatea părintească, enunțate de către Comisia europeană privind legislația familiei.
- Curtea europeană a drepturilor omului.
- Convenția europeană a drepturilor omului.
- Declarația universală a drepturilor omului.
- Listă de convenții internaționale privind drepturile omului.

INTERCONDIȚIONAREA RELAȚIEI DINTRE SECURITATE ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ

INTER-CONDITIONALITY RELATION BETWEEN SECURITY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

*Dr. Mihai-Ștefan DINU**

Rezumat: Impunerea conceptului de securitate umană a introdus noi accente în discuțiile academice privind securitatea. Plasată în acest articol în relație directă cu conceptul de dezvoltare durabilă, securitatea este abordată pornind de la nivelul securității individuale, urmărind implicațiile până la nivelele regional și internațional.

Cuvinte-cheie: securitate; dezvoltare durabilă; securitate durabilă; securitate umană; dimensiuni; resurse.

Abstract: The emergence of human security concept brought new nuances in the academic debates regarding security. Placed, in this paper, in a direct relation with the sustainable development concept, the security is approached starting with the individual security level, following the implications to regional and international levels.

Keywords: security; sustainable development; sustainable security; human security; dimensions; resources.

* Mihai-Ștefan Dinu, doctor în Științe Militare, este cercetător științific gradul II în cadrul Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, România. E-mail: mihaistdinu@yahoo.co.uk.

Introducere

Pornind de la ideea că mediul de securitate în cel de al doilea deceniu al secolului XXI, devine din ce în ce mai complex iar amenințările la care trebuie să facă față atât individul uman cât și statele ca actori majori ai scenei internaționale, în prezentul articol vom aborda legătura dintre securitate și dezvoltare durabilă, luând în considerare și conceptul de securitate umană. Având în vedere sursele de putere ale statelor, vom aborda ideea de dezvoltare durabilă dincolo de valoarea sa de ideal al întregii omeniri, relaționând-o la nivel structural cu problemele contemporane ale omenirii și cauzele acestora, cauze ce pot afecta de asemenea securitatea statelor în toate dimensiunile ce o caracterizează.

Sursele de putere ale statelor și securitatea

Diversele transformări ale conceptului de securitate s-au petrecut în mod evident ca urmare a transformărilor de pe scena internațională. Considerând încheierea Războiului Rece un punct major de referință pentru schimbările generate de dezechilibrarea balanței de putere, a bipolarității, putem afirma că vechiul sistem de securitate constituit sub umbrelele nucleare ale celor două superputeri angrenate în Războiul Rece (SUA și URSS), prin menținerea parității strategice relative între blocurile militare nu a putut rezista presiunii exercitate de factorii economici, politici sau sociali. Prin urmare, procesul de abordare a priorităților agendei de securitate a suferit o serie de transformări, acestea nemaifiind instrumentate prin mijloace exclusiv militare, ci prin acțiuni de natură politică, economică, culturală etc., corelate noilor perspective deschise de însăși desfășurarea concretă a evenimentelor pe scena relațiilor internaționale.

Scena internațională devine astfel, după părerea lui Zbigniew Brzezinski, *marea tablă de șah* în care actorii acționează frecvent prin relațiile de putere. Puterea nu se manifestă însă în mod exclusiv, ca atribut al unui stat sau unei entități, ci numai în relație cu ceilalți actori internaționali. De o importanță majoră în proiectarea unor politici de securitate eficiente, puterea este rezultatul unei combinații de capacități care derivă din surse interne sau externe, ca rezultat al relațiilor internaționale. În general, sunt

acceptate ca surse esențiale de putere sursele naturale, sursele sociopsihologice și sursele sintetice¹.

Sursele naturale derivă din considerentele geografice (dispunerea statului pe glob, suprafața, ieșirea la mare, lungimea și natura granițelor etc.), resursele naturale și populația. Aceste surse sunt considerate a fi cele mai durabile, iar acțiunile de compensare a dezavantajelor provenite din insuficiența resurselor naturale sunt cele mai costisitoare, ceea ce provoacă frecvent transformarea lor în obiect al unor politici de lungă durată care, în timp, pot deveni tradiție politică. Totodată, importanța surselor naturale de putere² este provenită din rolul decisiv pe care acestea îl dețin în stabilirea și stabilitatea strategiilor politico-militare de apărare a unui stat.

Sursele sociopsihologice ale puterii sunt cele mai delicate, în opinia noastră, deoarece se regăsesc în aspecte mai greu cuantificabile: imaginea de sine a unui popor³; nivelul de socializare a politicii, care reflectă procesul prin care individul își formează atitudinea politică, sprijinul public, forma de conducere etc. Sprijinul public, de exemplu, reflectă, în ultimă instanță, coeziunea unei națiuni în sprijinul promovării unor valori fundamentale. Lipsa sprijinului public sau prezența unui nivel redus al acestuia uzează sursele politice și militare ale unui stat care poate suferi astfel o criză de credibilitate și eficiență în momente dificile.

O altă categorie de surse ale puterii este constituită de *sursele sintetice*, acestea derivând din celelalte două categorii menționate anterior și reflectând abilitatea statului de a-și întrebuința sursele naturale și sociopsihologice pentru afirmarea puterii. Practic, sursele sintetice de putere sunt constituite de sursele industriale, financiare, tehnico-științifice și militare.

Prin urmare, putem identifica faptul că sursele de putere ale statelor menționate anterior se află, așa cum vom analiza în continuare, într-o relație directă cu aspecte ce stau la baza conceptului de dezvoltare durabilă.

Dezvoltarea durabilă, securitatea mediului și securitatea umană

Originea conceptului de dezvoltare durabilă poate fi plasată la începutul anilor '90 ai secolului XX, impunându-se în cadrul relațiilor

¹ Walter S. Jones, *The logic of International Relations*, Longman, New York 1997, p. 202.

² *Ibidem*, p. 188.

³ *Ibidem*, p. 190.

internaționale odată cu publicarea Raportului Comisiei Brundtland⁴, ale căror lucrări s-au desfășurat sub egida ONU, în cadrul Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) prezidată de prim-ministrul norvegian Gro Harlem Brundtland, în anul 1992.

Meritul esențial al Raportului Brundtland este acela de a identifica provocările cu care se confruntă, inclusiv în prezent, omenirea la nivel global și de a propune pe baza acestora o definiție a dezvoltării durabile. Astfel dezvoltarea durabilă era definită drept acea modalitate de a satisface nevoile generațiilor prezente fără a afecta negativ îndeplinirea nevoilor fundamentale traiului generațiilor viitoare.

Cauzele apariției acestei definiții erau înfățișate de aspecte de dezvoltare globală precum:

- creșterea populației;
- dezvoltarea urbană;
- sporirea consumului de energie;
- nevoia din ce în ce mai fundamentală de resurse energetice,

coroborată cu scăderea cantității acestora.

Ca urmare a acestor cauze, efectele produse pot fi identificate în:

- deteriorarea condițiilor de mediu;
- sporirea mișcărilor migraționiste ale populației;
- sporirea nevoii de resurse energetice și intensificarea

conflictelor interstatale și a crizelor interne ale statelor mai puțin dezvoltate.

Suntem de părere că majoritatea cauzelor menționate anterior constituie, indirect, amenințări la adresa securității naționale a oricărui stat, dacă avem în vedere faptul că din definiția dezvoltării durabile transpar aspecte care sunt direct relaționate nevoilor primare de trai ale individului uman, precum nevoia de hrană, apă, dar și acelea privind asistența medicală sau educația privite ca și condiții esențiale ale dezvoltării individului uman. Așadar, cauzele menționate nu afectează numai nivelul național al securității, ci și pe cel individual. Mai mult, credem că imposibilitatea satisfacerii nevoilor esențiale de trai, se află în directă legătură cu un concept promovat tot prin intermediul ONU, odată cu publicarea *Human*

⁴ *** World Commission on Environment and Development, *Our Common Future*, Oxford University Press, 1987, p xii-xv.

*Development Report*⁵, și anume: *securitatea umană*. Putem afirma prin prisma celor analizate până în acest moment că securitatea umană la început de secol XXI poate fi realizată numai prin dezvoltare durabilă și echitabilă, în sensul în care devine un concept din ce în ce mai necesar în stabilirea politicilor interne și externe ale statelor, iar prin accesul la resurse – realizat cu evitarea conflictelor armate – contribuie la pacea globală. Mai mult, credem că politicile eficiente care sunt fundamentate în jurul conceptului de securitate umană pot deveni un motor al comerțului internațional și, pe cale de consecință, prin sporirea puterii economice a statelor să contribuie la asigurarea unei securități solide la nivel național, regional și internațional.

Evident, prin raportul Comisiei Brundtland, putem trage concluzia că acesta a consfințit recunoașterea dimensiunii de mediu a securității prin identificarea atingerilor ce se aduc mediului și implicit traiului uman.

Concluzii

Ca urmare a aspectelor prezentate în această lucrare, suntem de părere că între securitate și dezvoltare durabilă există o relație de intercondiționare, pornind de la nivelul individual al securității, cu implicații asupra celorlalte niveluri: național, regional și internațional.

De asemenea, credem că ar trebui considerat cu mai multă atenție conceptul de securitate durabilă, concept care să îmbogățească nuanțele actualei perspective asupra securității.

Securitatea durabilă ar presupune, prin prisma celor discutate în această lucrare, aspecte precum:

- schimbările climatice;
- competiția pentru resurse (în special pentru resurse energetice);
- marginalizarea de tip politic, economic sau militar a unor state sau regiuni ca urmare a discrepanțelor din ce în ce mai semnificative în plan socio-economic;
- globalizarea militarizării, în sensul în care au loc intervenții armate ca măsură de securitate, iar acestea pot fi percepute ca disproportionale și vătămătoare pentru indivizi și mediu, în special din

⁵ *** Human Development Report, United Nations Development Programme (UNDP), Oxford University Press, New York, 1994, p.22.

cauza răspândirii progreselor tehnologice în domeniul armelor chimice, biologice sau nucleare.

Cheia realizării unei securități durabile se află, în opinia noastră, în voința statelor, organizațiilor și grupurilor politice sau militare de a coopera efectiv pentru rezolvarea cauzelor ce stau la originea actualelor conflicte, iar prin cooperare să poată fi promovată o securitate durabilă, de tip preventiv.

BIBLIOGRAFIE

- *** A More Secure Europe in A Better World, *Strategia de Securitate a Uniunii Europene*.
- *** Human Security Report 2012, Simon Fraser University, Vancouver, 2012.
- Neil Middleton, Phil O' Keefe, *Redefining Sustainable Development*, Pluto Press, London, 2001.
- Reuben Brigety, Sabina Dewan, *A National Strategy for Global Development*, Center for American Progress, Washington DC, 2009.
- Sanford E Gaines, *Sustainable development and National Security*, în *Environmental Law and Policy Review*, Vol. 30, issue 2, 2006.
- Stephen A. Rosa, *Sustainable Development Handbook*, CRC Press, London, 2010
- Susan Baker, *Sustainable Development*, Routledge, London, 2006.

ROLUL NORMELOR DE DREPT ÎN ASIGURAREA SECURITĂȚII ȘI DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN ROMÂNIA

RULE OF LAW, SECURITY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN ROMANIA

*Andreea-Georgiana ARSENI**

Rezumat: *Prezentul articol se concentrează asupra rolului normelor de drept în asigurarea securității și dezvoltării durabile în România, cu accent deosebit asupra instituțiilor din cadrul sistemului național de justiție, pornind de la nivelul primar al securității, acela al individului, continuând cu cel al statului, în cadrul căruia este organizat sistemul juridic românesc.*

Cuvinte-cheie: *securitate; dezvoltare durabilă; norme de drept; drepturile omului; lege penală; sistem național de justiție; securitate individuală; securitatea statului.*

Abstract: *This paper focuses on the importance of rule of law in ensuring the Romanian security and sustainable development with a special accent on the institutions within the national justice system, starting with the basic level of security, the individual one and continuing with the State level, within the Romanian justice system is organized.*

Keywords: *security; sustainable development; rule of law; human rights; criminal law; national justice system; individual security; state security.*

* Avocat, Baroul București

Definiția securității și normele juridice ce reglementează securitatea statului și a individului. Instituțiile naționale ce asigură securitatea statului și a individului

Securitatea statului, în general, și securitatea individului, în special, au reprezentat din cele mai vechi timpuri unul dintre obiectivele principale ale guvernărilor ce s-au succedat.

Dar ce reprezintă securitatea? Definierea securității a stârnit un real interes pentru oamenii de știință din diverse domenii, precum: juridic, economic, social, cultural, ecologic ș.a.

Deși au existat mai multe demersuri pentru a se formula o definiție unică care să cuprindă totalitatea elementelor cuprinse în termenul de „*securitate*”, niciuna dintre acestea nu a putut acoperi toate ariile de aplicare.

O definiție acceptată în literatura de specialitate este cea oferită în lucrarea *Religie și securitate în Europa secolului XXI, Glosar de termeni*, unde se consideră că **securitatea** „*semnifică situația în care o persoană, un grup de persoane, stat, alianțe, în urma unor măsuri specifice adoptate individual sau în înțelegere cu alți actori, capătă certitudinea că existența, integritatea și interesele lor fundamentale nu sunt primejduite*”¹.

Așadar, având în vedere această definiție, cât și piramida lui Abraham Maslow, putem concluziona că **securitatea este o nevoie fundamentală a ființei umane**² și, ca urmare a acestui fapt, atât în legislația națională, cât și în cea internațională, securitatea ocupă un loc central.

În România, securitatea statului, și, implicit, a individului, are o reglementare vastă, uneori poate prea vastă. Amintim aici în special Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, dar și Legea fundamentală a țării, și nu în ultimul rând, proiectul Codului Penal adoptat de Guvern în februarie 2009.

Potrivit art. 1 din Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României: „*Prin siguranța națională a României se înțelege starea de legalitate, de echilibru și de stabilitate socială, economică și politică*

¹ Buța Viorel, Ion Emil, Dinu Mihai-Ștefan, *Religie și securitate în Europa secolului XXI, Glosar de termeni*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, p. 399.

² General de brigadă dr. Traian Pigui, *Securitatea economică și securitatea globală*, Colocviu Strategic nr. 10, august 2004.

necesară existenței și dezvoltării statului național român, ca stat suveran, unitar, independent și indivizibil, menținerii ordinii de drept, precum și climatului de exercitare neîngrădită a drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor, potrivit principiilor și normelor democratice statornicite prin Constituție“.

Această definiție generică a fost avută în vedere și la denumirea Titlului X al Părții Speciale din Noul Cod Penal „*Infracțiuni contra securității naționale*”. Denumirea a fost schimbată față de actualul Titlu I al Părții Speciale din Codul Penal de la 1968, „*Infracțiuni contra siguranței statului*“, întrucât această formulare din prezent începe să fie învechită și neconformă cu evoluția conceptului de securitate așa cum este el perceput astăzi, comparativ cu anul 1968 când a fost publicat Codul penal în care apărea sintagma siguranța statului.

Bazându-se pe această transformare a conceptului securității, într-o viitoare lege a securității naționale, aceasta va fi definită în termenii următori: „*Securitatea națională a României este starea națiunii, a colectivității sociale, a cetățenilor și a statului, fundamentată pe prosperitate economică, legalitate, echilibru și stabilitate socio-politică, exprimată prin ordinea de drept și asigurată prin acțiuni de natură economică, politică, socială, juridică, militară, informațională și diplomatică, în scopul exercitării neîngrădite a drepturilor și libertăților cetățenești, manifestare deplină a libertății de decizie și de acțiune a statului, a atributelor sale fundamentale și a calității de subiect de drept internațional*”³.

În situația în care ne referim la securitate strict din punct de vedere juridic, principiul securității exprimă faptul că *cetățenii trebuie protejați contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă s-o creeze și cuprinde, în principal, următoarele exigențe: neretroactivitatea legii, accesibilitatea și previzibilitatea legii și asigurarea interpretării unitare a legii.*⁴

³ Prof. univ. dr. Buneci Petre și lector univ. dr. Drimer Cleopatra, *Drept Penal, Partea Specială, Note de curs*, Universitatea Ecologică București, 2012, p. 8.

⁴ Predescu Ion (judecător la Curtea Constituțională) și Safta Marieta (magistrat-asistent șef), *Principiul securității juridice, fundament al statului de drept. Repere jurisprudențiale*.

Instituțiile de stat ce asigură, în general, securitatea României, și sunt percepute ca făcând parte din sistemul național de apărare, sunt cele prevăzute în mod expres în art. 6 din Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, astfel: *„Organele de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale sunt: Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Protecție și Pază, precum și Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne și Ministerul Justiției, prin structuri interne specializate. Activitatea pentru realizarea siguranței naționale este organizată și coordonată de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării”*. De asemenea, art. 119 din Constituția României reglementează: *„Consiliul Suprem de Apărare a Țării organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere sau de restabilire a păcii”*.

Din punct de vedere juridic, instituțiile de stat ce asigură respectarea securității juridice a individului, respectiv a principiilor ce alcătuiesc securitatea juridică sunt: secțiile de poliție și parchetele de pe lângă instanțele de judecată, instanțele de judecată, Înalta Curte de Casație și Justiție, Curtea Constituțională, Parlamentul României și Guvernul.

Sunt de părere că acestea sunt instituțiile abilitate să se îngrijească de respectarea securității juridice a individului deoarece:

- Parlamentul României și Guvernul au sarcina de a se asigura că principiul accesibilității și previzibilității legii este respectat;
- secțiile de poliție și parchetele de pe lângă instanțele de judecată și instanțele de judecată au ca scop să se asigure că în orice cauză se aplică legea în vigoare cu respectarea principiului neretroactivității legii;
- Înalta Curte de Casație și Justiție are ca principal obiectiv asigurarea interpretării unitare a legii.

Pe plan internațional, controlul respectării securității juridice se realizează de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și de către Curtea Europeană de Justiție, acestea fiind singurele instituții în măsură să se pronunțe cu privire la respectarea principiilor de drept privind securitatea juridică a individului.

Securitatea umană și rolul instituțiilor în asigurarea dreptului la bunăstare, educație și satisfacerea nevoilor de bază, respectiv hrană și asistență medicală

Pe lângă securitatea națională și cea juridică a individului, astfel cum au fost acestea arătate la punctul anterior, un loc important îl reprezintă securitatea umană, care include o serie de drepturi și libertăți prevăzute în Declarația Universală a Drepturilor Omului și care au fost preluate în legislația națională în Titlul III, Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale din Constituția României astfel:

- **drepturile individuale** – dreptul la viață și la integritate fizică și psihică; protecția față de tortură, pedepsele ori tratamentele inumane și degradante; protecția față de discriminarea rasială, etnică, sexuală, religioasă etc.;

- **drepturile legale** – accesul la mijloacele legale de prevenire a violării drepturilor fundamentale; protecția față de arestul arbitrar etc.;

- **libertățile civile** – libertatea de exprimare, de gândire, de conștiință și religie, de informare etc.;

- **drepturile de subzistență** – dreptul la hrană și la standardele fundamentale de sănătate și bunăstare, dreptul la ocrotirea sănătății etc.;

- **drepturile economice** – dreptul la muncă, odihnă și recreere etc.;

- **drepturile politice** – dreptul de a vota, dreptul de a fi ales, dreptul de a te asocia etc.

În literatura de specialitate, în încercarea de a se crea o definiție globală a securității s-a mai statuat că: „*Securitatea înseamnă că beneficiile pe care le-au atins oamenii în extinderea oportunităților lor și perfecționarea capacităților sunt protejate de aranjamentele curente sociale, economice, politice. Securitatea se bazează pe o acceptare socială largă – bazată pe instituții durabile – a drepturilor și obligațiilor oamenilor*”⁵.

În consecință, pentru asigurarea securității umane, întregul ansamblu de instituții ale unui stat trebuie să conlucreze având același scop:

⁵ V. Bobiuc, *Securitatea României o perspectivă europeană. Strategii XXI. Viitorologie. Geopolitică. Strategii operaționale*, București, 1997.

securitatea umană, iar individul trebuie să ocupe locul central în cadrul oricărui colectiv, stat sau uniune.

Din aceste considerente, pentru a produce efecte, orice strategie a unei dezvoltări durabile ar trebui să aibă ca obiectiv principal asigurarea securității umane, deoarece dezvoltarea umanității nu poate fi realizată fără asigurarea securității umane.

Conceptele *dezvoltare durabilă* și *securitate umană* sunt relaționate, între acestea existând o legătură mai mult decât evidentă ce face posibil ca evoluția dintr-un domeniu să extindă posibilitățile pentru evoluția celuilalt, și anume că fiecare dintre aceste două concepte sunt clădite în jurul individului uman și al principalelor domenii de activitate ale sale.

Securitatea umană implică de altfel și dezvoltarea durabilă, deoarece are ca și condiție esențială faptul că indivizii își pot exercita opțiunile, drepturile și libertățile în siguranță, fără riscul că oportunitățile de care se bucură într-un anumit moment vor fi pierdute, retrase sau epuizate a doua zi.

Definiția dezvoltării durabile, strategia națională și instituțiile implicate

Definiția oficială a dezvoltării durabile a fost formulată prin Raportul Brundtland în 1987 și este privită ca fiind „*acel tip de dezvoltare care răspunde nevoilor prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a și le satisface pe ale lor proprii*”.

În conformitate cu conceptul dezvoltării umane există patru elemente de bază⁶: *egalitatea* – care presupune accesul echitabil la oportunități; *durabilitatea* – percepută drept responsabilitatea pentru resursele generațiilor viitoare ca și pentru acelea ale generației prezente; *productivitatea* privind dezvoltarea potențialului resursei umane în scopul creării unui mediu economico-social care ar permite individului să-și atingă potențialul maxim; *simțul deciziei*, în sensul că indivizii tind spre un nivel de dezvoltare personală care le-ar permite să exercite opțiuni bazate pe dorințe proprii, în cadrul mai larg al oportunităților existente.

⁶ Mihai Gavril, *Corelația dintre performanțele sectorului agricol și securitatea alimentară, în Perspective ale securității și apărării în Europa*, vol.3, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2009, pp.15-19.

În România a fost adoptată la nivelul anului 2008 Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030 ce a stabilit drept obiectiv global reducerea cât mai rapidă a disparităților de dezvoltare socio-economică dintre România și celelalte state membre ale Uniunii Europene și detaliază obiectivele specifice ale procesului pe 6 direcții prioritare care integrează direct și/sau indirect cerințele dezvoltării durabile pe termen scurt și mediu:

- obiectivul creșterii competitivității și dezvoltării economiei;
- aducerea la standarde europene a infrastructurii de bază;
- prioritatea privind protecția și îmbunătățirea calității mediului;
- perfecționarea și utilizarea mai eficientă a capitalului uman;
- dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în sectorul agricol, silvic și piscicol;
- obiectivul de diminuare a disparităților de dezvoltare între regiuni și în interiorul acestora.

Pentru punerea în aplicare a acestor obiective strategice privind dezvoltarea durabilă a României pe termen scurt și mediu este necesară implicarea în mod egal a Guvernului României prin Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Transporturilor, Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, Ministerul Educației Naționale, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Durabile și a Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, dar și a autorităților locale, acestea din urmă fiind cele mai în măsură să constate în mod direct problemele și să dispună includerea acestora pe lista de priorități.

Concluzii

Orice stat ar trebui să aibă ca principal obiectiv asigurarea securității naționale și umane și includerea acestor obiective în strategia națională de dezvoltare durabilă, punând la dispoziția instituțiilor din domeniu toate resursele necesare pentru asigurarea dreptului la bunăstare, educație și satisfacerea nevoilor de bază, respectiv hrană și asistență medicală tuturor cetățenilor săi, într-un cadru legal care să respecte principiul echității sociale, astfel încât instituțiile responsabile să fie capabile de a aplica la o scară cât mai largă și diversă strategiile adoptate la nivel național.

BIBLIOGRAFIE

- Constituția României, republicată în M. Of. nr. 767/31.10.2003.
Codul penal de la 1968, republicat în M. Of. nr. 65/16.04.1997.
Proiectul Codului penal, publicat în M. Of. nr. 510/24.07.2009.
Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, publicată în M. Of. nr. 163/07.08.1991.
Convenția europeană a drepturilor omului, intrată în vigoare la 03.09.1953.
Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030, publicată de Guvernul României, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile împreună cu Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare, Centrul Național pentru Dezvoltarea Durabilă, București, 2008.
Buța Viorel, Ion Emil, Dinu Mihai-Ștefan, *Religie și securitate în Europa secolului XXI, Glosar de termeni*, Editura Universității Naționale de Apărare, „Carol I”, București, 2007.
General de brigadă dr. Traian Pigui, *Securitatea economică și securitatea globală*, Colocviu Strategic nr. 10, august 2004.
Prof. univ. dr. Buneci Petre și Lector univ. dr. Drimer Cleopatra, *Drept penal, Partea specială, Note de curs*, Universitatea Ecologică București, 2012.
Predescu Ion (judecător la Curtea Constituțională) și Safta Marieta (magistrat-asistent șef), *Principiul securității juridice, fundament al statului de drept. Repere jurisprudențiale*.
V. Bobiuc, *Securitatea României o perspectivă europeană. Strategii XXI. Viitorologie. Geopolitică. Strategii operaționale*, București, 1997.
Barry Buzan, *Popoarele, statele și teama*, Chișinău, Editura Cartier, 2000.

ÎN ATENȚIA COLABORATORILOR !

Pentru o mai bună procesare a articolelor și pentru introducerea revistei în baza de date internațională CEEOL, dorim respectarea următoarelor cerințe **obligatorii**:

- ✓ **titlul articolului – română și engleză;**
- ✓ **abstractul – română și engleză;**
- ✓ **cuvinte cheie (5-6) – română și engleză;**
- ✓ **instituția din care provine autorul;**
- ✓ **e-mail, telefon, fax (o adresă de contact);**
- ✓ **bibliografie.**

1. *Textul.* Se introduce în Microsoft Word, folosind fontul Times New Roman și tastatura standard românească. Nu sunt acceptate fonturile care au mapări neobișnuite (în care caracterele cu diacritice - ș, ț, â, î și Ș, Ț, Ă, Î - înlocuiesc alte caractere - [,], @, ~, \ ș.a.m.d.). Textul în limba română trebuie să aibă în mod obligatoriu diacritice. Articolul trebuie cules, pur și simplu, fără nicio altă formatare în afara sublinierilor, acolo unde este cazul, folosind bold și italic. Paragrafele vor fi delimitate de un Enter, părțile articolului fiind separate între ele prin două-trei paragrafe goale.

2. *Ecuatiile.* Indiferent de locul pe care îl ocupă în cadrul articolului, ecuațiile se introduc numai în Microsoft Equation Editor. La limită, se acceptă ecuații scrise de mână, numerotate și trimise separat de restul articolului).

3. *Figurile.* Sunt acceptate formatele vectoriale standard. În cazul figurilor produse cu o altă aplicație decât Microsoft Word (de exemplu, Corel Draw sau în AutoCAD), fișierele respectivelor aplicații vor fi trimise împreună cu restul articolului. Figurile trimise în format electronic vor fi desenate la dimensiunile la care pot fi tipărite, iar dimensiunea textului trebuie să fie între 8 și 12 puncte tipografice. Sunt acceptate și figuri desenate de mână, pe foi separate de restul articolului, cu condiția ca desenele să fie clare și să poată fi ușor identificat locul din cadrul articolului în care trebuie să se regăsească.

4. *Imaginile.* Imaginile scanate trebuie incluse atât în documentul Microsoft Word, cât și trimise separat. Nu se recomandă folosirea imaginilor preluate de pe Internet, deoarece acestea nu satisfac cerințele necesare pentru tipărirea lor (având o rezoluție mult inferioară celei necesare pentru un tipar de calitate). Imaginile de calitate au o rezoluție de minimum 200 dpi. Pentru formatele JPEG și GIF, aveți în vedere ca, în urma compresiei, calitatea imaginii să devină rezonabilă.

5. *Numerotarea.* Ecuatiile, figurile, tabelele, titlurile din bibliografie vor fi numerotate cu cifre arabe, astfel:

- între paranteze pătrate pentru bibliografie;
- între paranteze rotunde pentru formule;
- prin exponent, în cazul notelor de subsol;
- precedate de denumire, în cazul observațiilor, figurilor, tabelor etc.

Rugăm autorii să redacteze articolele atât în limba română, cât și în limba engleză.

Vă mulțumim !

Redacția

Revista de Științe Militare

EDITOR
Secția de Științe Militare
a
Academiei Oamenilor de Știință
din România

CONSILIUL EDITORIAL
PREȘEDINTE DE ONOARE
general (r) prof. univ. dr. H. C. Vasile CÂNDEA

PREȘEDINTE
general-locotenent prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI
general-locotenent prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI
general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA
contraamiral fl. (r) prof. univ. dr. Marius HANGANU

MEMBRI
general (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU
general maior (r) prof. cons. dr. Constantin MINCU
general de flotilă aeriană prof. univ. dr. Florian RÂPAN
general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA
locotenent-colonel dr. Christophe MIDAN, Franța
dr. Karina MARCZUK, Polonia
prof. univ. dr. Adrian GHEORGHE, SUA
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU

COLEGIUL DE REDACȚIE
Director
colonel lector univ. dr. Alexandru STOICA
editura@unap.ro

Redactor
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU
esiteanu@yahoo.com

Referent de specialitate
Alina ALBU

Corectori
Mariana ROȘCA
Mariana MOLDOVEANU
Carmen IRIMIA

Tehnoredactor
Liliana ILIE

Tipar executat
la Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”
Șoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5, București
e-mail: editura@unap.ro
Tel./Fax: 319.59.69; 319.48.80/0453

Revista de Științe Militare apare trimestrial.

COPYRIGHT: sunt autorizate orice reproduceri,
fără perceperea taxelor aferente, cu condiția indicării
precise a numărului și datei apariției revistei din care provin.

Coperta I: mareșalul Alexandru Averescu
(n. 9 martie 1859 – d. 3 octombrie 1938)

Sursa: wikipedia

Coperta II: Columna lui Traian. Sursă: Muzeul Militar Național,
prin amabilitatea domnului Neculai Moghior, șeful Secției Documentare.

*Pentru publicarea de materiale promoționale în cuprinsul revistei,
rugăm agenții economici și pe toți cei interesați să se adreseze redacției
pentru a conveni forma de colaborare.*

900/2013

C.269/2013